Ազգ
Azg

Յունիս 30
Չորեքշաբթի
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ
ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիւ 122 (373)
գինը՝ 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

«Հայերը նոր ճակատ են բացում՝ դէպի Գետաբէկ»

«Ասոշիեյթըդ պրես գործակալության Բաքվի թղթակից Նեժլա Սամմախիան Թարթառից ուղարկած թղթակցության մեջ, որի վերնագիրն է՝ «Հայերն ադրբեջանական կարեւոր քաղաք են գրավում. ադրբեջանցիները փախչում են Լեռնային Ղարաբաղից», գրում է, թե հայերը, «օգտվելով նախկին խորհրդային այս հանրապետությունում տիրող քաղաքական պայքարից», շաբաթավերջին «զոռի ձեռնարկեցին եւ ադրբեջանական զորքի մեծ մասին դուրս մղեցին լեռնային այդ շրջանից, պատճառելով մեծ կորուստներ»: «Ըստ տեղեկություններ, գրում է թղթակիցը, հայկական ուժերը երեկ նոր ճակատ բացեցին, հարձակվելով Գետաբէկի ուղղությամբ, ըստ երեւույթին նպատակ ունենալով լայնացնել Հայաստանը Լեռնային Ղարաբաղին միացնող միջանցքը»:

«Արդեն կիրակի օրը, գրում է նա, հայերը կարեւոր հաղթանակ էին տարել գրավելով Մարտակերտը՝ Լեռնային Ղարաբաղում ադրբեջանցիների վերջին հենակետը»: Նույն օրը ատտսամբ հրամանատար Սուրաթ Հուսեյնովն ասել էր, թե զորք, հրասայլեր եւ հրթիռաձիգներ է ուղարկում պատերազմի ճակատ: Սակայն Թարթառում, Մարտակերտից ընդամենը 8 մղոն հեռու, հաղորդման ոչ մի նշան չէր երեւում, եւ տեղի քաղաքագլուխն ասաց, թե ինքը կասկածում է, որ բարն ուժեր կգան:

Այնուհետեւ, թղթակիցը նկարագրում է Մարտակերտի ազատագրումից հետո փախստականների հոսքը Լեռնային Ղարաբաղից, կահկարասիներով, անկողիններով եւ անասուններով խճողված ճանապարհներով, մինչ կռիվները շարունակվում էին Մարտակերտից հյուսիս եւ արեւելք: ■

Քննարկվում է Ղարաբաղում ԵԱՀԽ դիտորդների հարցը

Յունիսի 29-ին Պրահայում բացվեց ԵԱՀԽ ավագ պաշտոնյաների անձանց կոմիտեի հերթական նիստը: Նիստի օրակարգում է նաեւ Լեռնային Ղարաբաղում եւ դրա շուրջ ԵԱՀԽ դիտորդների մանդատի հաստատումը, ինչպես նաեւ նրանց գործունեության նյութական ու ֆինանսական ապահովման պայմանների մշակումը:

Ինչպես հայտնեցին ՀՀ Արցախի (Լեռնային Ղարաբաղի) մշտական հանձնաժողովում, ԵԱՀԽ դիտորդների մանդատը Մինսկի խումբը հաստատել էր դեռ այս տարվա փետրվարին ԼՂՀ ներկայացուցիչների մասնակցությամբ: Սակայն տվյալ հարցի քննարկումն ապրիլյան նիստից հետաձգվել էր դիտորդների խմբի ֆինանսավորման ձեւերի հարցը լուծված չլինելու պատճառով:

Պրահայում Հայաստանը ներկայացնում են ՀՀ ԳՆ պատգամավոր Խոսրով Բեգիրջյանը եւ Ռուսաստանի ԱԳՆ ում Հայաստանի ԱԳՆ ներկայացուցիչ Աշոտ Մելիք-Շահնազարյանը: Սնարք

ՄԱՐՏԱԿԵՐՏԻՑ ՀԵՏՈ ՆՈՐ ԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒՄՆԵ՞Ր

Ադրբեջանական զորքի հետևանքով մեկ զոհ Կրասնոսելսկի շրջանում

Իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի հանրապետության ռազմաճակատներում մնում է ծայրաստիճան լարված: Հիմնական մարտական գործողությունները ծավալվում են Մարտակերտի շրջանում, որտեղ ադրբեջանական բանակի ստորաբաժանումները հունիսի 29-ի գիշերը եւ առավոտյան զանգվածային հրթիռահրետանային ռմբակոծման են ենթարկել հայկական ուժերի պաշտպանական դիրքերը: Այդ մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր սեփական թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ, հենվելով ԼՂՀ պաշտպանության շտաբի տվյալների վրա: Նույն աղբյուրի համաձայն, ԼՂՀ զինված ուժերը դիմել են պատասխան գործողությունների: Երկուստեք կան զոհեր եւ վիրավորներ, որոնց թիվը ճշտվում է: ԼՂՀ ռազմական հետախուզության տվյալներով, ազատագրված Մարտակերտ շրջկենտրոնի հյուսիսային հատվածում նկատվում են հակառակորդի կենդանի ուժի եւ զինտեխնիկայի խոշոր կուտակումներ: ԼՂՀ ռազմական դիտորդների կարծիքով, ադրբեջանական բանակը, որը վերին օրերին շարունակում է համալրվել զինվորներով Սուրաթ Հուսեյնովին համախմբող զորքերի ստորաբաժանումներով, ըստ երեւույթին մտադիր է գրոհել շրջկենտրոնի ուղղությամբ:

Միաժամանակ, հունիսի 28-ին ժամը 10.50-ին Դաշբաշենում տեղակայված ադրբեջանական ռազմական հենակետերից հրթիռային եւ հրետանային հրետակոծության էին ենթարկվել ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ջոկատների Մռավի լեռնաշղթայում գտնվող դիրքերը: Հայկական ուժերի կողմից պատասխան գործողություններ չեն ձեռնարկվել:

Մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը հաղորդում է, որ նույն ժամանակահատվածում Աղդամի եւ Ֆիզուլու շրջանների ռազմական հենակետերից զենքի տարբեր տեսակներից հրետակոծվել են Մարտունու եւ Հադրութի շրջանների պաշտպանական դիրքերը: Մանրամասները ճշտվում են: Ռազմաճակատի մյուս հատվածներում գրանցվել են դիրքային փոխհրաձգություններ:

Իր հերթին, Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը Ինտերֆաքսին հաղորդել է, թե Մարտակերտի գրավումից հետո, լույս երեքշաբթի գիշերը հայկական զինված ուժերը հասել են Շահումյանի շրջանի բնակելի տարածքների մոտ, իսկ Աղդամի շրջանում, որ ղարաբաղյան զինված ուժերը գրավել են Աղդամ շրջկենտրոնի մոտ բոլոր գյուղերը, հայկական տանկերը մի քանի օրվա մարտերից հետո կտրել են Մարտակերտ-Աղդամ մայրուղին: Նույն աղբյուրի հաղորդմամբ, շրջանցման գործողություններից հետո, հայկական ուժերը շարժվել են Աղդամից արեւելք Աղջաբեդի շրջանի բնակավայրերի ուղղությամբ: Ավելին, Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը հաղորդում է, թե վերջին օրերի ընթացքում շարունակվում է Հայաստանից Ղարաբաղ ուղարկվել ռազմական տեխնիկա եւ կենդանի ուժ: Միայն անցած գիշերվա ընթացքում տարվել է զրահատեխնիկայի 20 միավոր, այդ թվում 10 տանկ, 5 հետեւակի մարտական մեքենա, 5 զրահամեքենա: Նշվում է նաեւ, թե այդ տեխնիկան ուղարկվել է ճակատի Մարտակերտի եւ Աղդամի տեղամասեր: Այնինչ, ԼՂՀ ինքնապաշտպանության շտաբում Ինտերֆաքսին հերքել են հայկական ուժերի հարձակման մասին լուրը: Դա հաստատեցին նաեւ ՀՀ պաշտպանության նախարարության մամուլի ծառայությունում, նշելով, որ այդ շրջանում իրավիճակը համեմատաբար հանգիստ է: Միաժամանակ նշեցին, որ հունիսի 28-ի կեսօրին ադրբեջանական կազմավորումները փորձել են գրոհ ձեռնարկել Հայաստանի Կրասնոսելսկի շրջանի Ջիլ գյուղի պահակակետերից մեկի վրա: Հայաստանի երկրապահ մարտիկներից մեկը զոհվել է: Հունիսի 28-ին եւ լույս 29-ի գիշերը հրետակոծվել է նաեւ նույն շրջանի Արտանիշ գյուղը, հայկական ուժերը հետ են մղել հակառակորդի հարձակումը՝ պատճառելով նրան կենդանի ուժի կորուստներ: «Ազգ»

Հաջողություններից ղարաբաղցիների մոտ «գլխապտույտ»

Հաջողությունները Ղարաբաղի հայերի մոտ հավանաբար «գլխապտույտ են առաջացրել»: Այսպես մեկնաբանեց հայերի կողմից Մարտակերտի գրավումը Ռուսաստանի արտգործնախարարության բարձրաստիճան աշխատակիցը, որն զբաղվում է Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման հարցերով: Նա ընդգծեց, որ վերջին իրադարձությունները դժվարացնում են ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի ջանքերը: Նրա խոսքերով, Ղարաբաղի հայերը, օգտագործելով Ադրբեջանի ժամանակավոր դժվարությունները, ցուցաբերում են «քաղաքական անհեռատեսություն»: Նա հաղորդեց, որ Մոսկվան արդեն հայտնել է իր մտահոգությունը Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցիչներին եւ մշտական կապի մեջ է Բաքվի եւ Երեւանի հետ: ԻՖ

Իրաքը կրակոցից է մայթում

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում Իրաքի ներկայացուցչի բուռն բողոքներին արձագանքեց նաեւ նախագահ Սադդամ Հուսեյնը, որ Մ. Նահանգներին մեղադրեց «պետական ահաբեկչության եւ ոճրագործի» մեջ, շաբաթավերջին Բաղդադում հետախուզական վարչության շենքի հրթիռակոծման առթիվ: Նույն վարչության պետն իր հերթին պնդեց, թե հրթիռակոծումն «անպատիժ չի մնալու»: Իրաքյան սպառնալիքներին պատասխանեց Մ. Նահանգների փոխնախագահ Գորը, որ շեշտեց, թե Սադդամ Հուսեյնի կողմից «անխոհեմ» քայլ կլիներ որեւէ ձեւի պատասխան գործողության մասին մտածելը: Բաղդադի հրթիռակոծումից դժգոհ են մնացել նաեւ իրաքյան ընդդիմադիրները արտասահմանում: Նրանց կարծիքով, Ամերիկայի կողմից նմանօրինակ յուրաքանչյուր քայլ ամրապնդում է Սադդամ Հուսեյնի դիրքը ներսում, հայս ժողովրդին նրան դարձնելով երկրի հալածված ղեկավար: Մյուս կողմից, հարավային Իրաքում երեկ իրաքյան բանակը կրակ բացեց եւ խփեց սեփական ռազմօդանավը, այն շփոթելով ամերիկյանի հետ:

Սերբերն ու խորվաթները համաձայն

Բոսնիայում դաշնակցային երեք հանրապետություններ հաստատելու ծրագրի շուրջ սերբերն ու խորվաթները ժնեւում կայացրին ամբողջական գործակցություն եւ որոշեցին իրենց զինված ուժերը վերացնել, եթե իսլամները նույնպես համաձայն լինեն երկրի երեքտեղը վերածելու գործում: Վերջինների ներկայացուցիչները երեկ փորձեցին տարհամոզել Ալիյա Իզեթբեգովիչին, Սարաեւոյում, որպեսզի «միություն» դրսեւորի առաջարկված նոր ծրագրի նկատմամբ: Մյուս կողմից, Բոսնիայի կենտրոնական մի շարք քաղաքներում երեկ կռիվները շարունակվեցին իսլամների եւ խորվաթների, իսլամների եւ սերբերի միջեւ: Սարաեւոյի օդակայանի համաձայն, սերբերին հաջողվել է իսլամներին դուրս մղել Մագլայ գյուղաքաղաքից:

Քրդերը հերքում են եւ սպառնում

PKK-ի ներկայացուցիչը երեկ հերքեց այն լուրը, որին արձագանքել էինք նաեւ մենք: Նախորդ օրը Անթալիայում պատահած երեք պայթյունների հեղինակը այդ կազմակերպությունը չէ, ինչպես պնդել էին թուրքական աղբյուրները: Այնուամենայնիվ, սպառնաց PKK-ի ներկայացուցիչը, իրենք շարունակելու են «տաք ամառ պարգեւել» թուրքական շահերին, ներկայացուցչություններին եւ բանակին «ամեն տեղ»: Անթալիայում (Թուրքիայի հարավ արեւելք) պատահած պայթյուններից վիրավորվել են 6 հոգի, բոլորն էլ զբոսաշրջիկներ: ■

Գերմանական թերթերը դատապարտում են Քլինթոնին

Իրաքին ԱՄՆ-ի հասցրած հրթիռային հարվածի կապակցությամբ Բոննի «Ա բենդցայտունգ» թերթը գրում է. «Չկատարված հանցագործության համար նման վրիժառությունն անթույլատրելի է միջազգային իրավունքի տեսակետից: Դա խոհեմ չի թվում նաեւ քաղաքական տեսակետից: Պատահական չէ, որ բովանդակ աշխարհում կարելի է լսել, թե Քլինթոնն այդ քայլին է դիմել իր քաղաքական կերպարը փոքր-ինչ բարելավելու նպատակով: Սակայն գերտերության անվայել գործողությունների ժամանակներին վերադառնալով, Քլինթոնը միայն հակառակ արդյունքին կհասնի»:

«Գեներալ անցայգերը» նշում է. «Նա, ով ձգտում է միջազգային կարգուկանոն ստեղծել մարդու իրավունքները հարգելու հիման վրա, իրավունք չունի իրեն պահելու որպես այդ կարգուկանոնի հակառակորդ: Մինչդեռ Բաղդադի վրա ԱՄՆ-ի հրթիռային գրոհը դարձավ յուրօրինակ պատժիչ քայլ, առանց նախազգուշացման, նույնիսկ առանց ՄԱԿ-ի ծխական բանաձեւի: Վաշինգտոնը վրիժառության քայլ կատարեց: Եւ երբ Արեւմտյան աշխարհի ղեկավարը պատրաստ է քայլել դիակների վրայով, ի՞նչ կարելի է սպասել մյուս երկրներից»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ղազախստանում զոհվեց եւս մեկ լրագրող:

Բալկանյան ներկայիս պատերազմում զոհվեց եւս մեկ լրագրող: Թուրքական «Միլլի գազեթե» հրատարակության թղթակից Օմար Թասարը սպանվեց նռնականետի գնդակից:

1991 թվականից ի վեր արդեն 42-րդ լրագրողը զոհվեց նախկին Հարավսլավիայի տարածքում: Սնարք

Ալիեւ-Հուսեյնով բանակցությունները շարունակվում են, արդյունքներն անհայտ

Երեքշաբթի օրը Բաքվում պետք է շարունակվեին Ադրբեջանի ներքաղաքական ճգնաժամի կարգավորմանն ուղղված ԳԽ նախագահ Հեյդար Ալիեւի եւ գնդապետ Սուրաթ Հուսեյնովի բանակցությունները: Խորհրդակցություններն անցկացվում են դռնփակ, խորհրդարանի շենքում, որը շրջապատված է Հուսեյնովի զինված մարտիկներով:

Ինչպես Ալիեւի, այնպես էլ Հուսեյնովի շրջապատին մոտիկ կանգնած աղբյուրների համաձայն, բանակցությունների ընթացքում Սուրաթ Հուսեյնովը պատրաստակամություն է հայտնել զբաղեցնելու հանրապետության պետական բարձրագույն պաշտոններից մեկը, մասնավորապես վարչապետի կամ ստեղծվող պետխորհրդի նախագահի պաշտոնը: Ընդսմին, ոչ պաշտոնական տվյալների համաձայն, գնդապետը պնդել է, որ քաղաքական ուրիշ գործիչներից բացի, Ադրբեջանի ղեկավարության կազմի մեջ մտնի նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովը:

Ոչ պաշտոնական եւ չհաստատված տվյալների համաձայն, գնդապետ Հուսեյնովը երկուշաբթի օրը համաձայնել է մոտ ժամանակներս գլխավորել երկրի պաշտպանական գերատեսչությունը: Սակայն հետագայում նա ծրագրում է վերահսկողության տակ առնել նաեւ ներքին գործոց եւ ազգային անվտանգության նախարարությունները: ԻՖ

Բրիտանացի գործարարները Ադրբեջանի իրադրության մասին: Յունիսի 25-ին Ադրբեջանի առաջին փոխվարչապետ Վահիդ Ահմեդովը հանդիպում ունեցավ Ադրբեջանում Մեծ Բրիտանիայի առեւտրական ներկայացուցիչ Չարլզ Ֆորմսթունի հետ: Բրիտանական կողմը մտահոգություն արտահայտեց Ադրբեջանի ներքաղաքական բարդ իրավիճակի եւ առեւտրատնտեսական կապերի զարգացման հեռանկարների առնչությամբ: Անգլիական փորձագետներից մեկի կարծիքով, Մեծ Բրիտանիայի կառավարության եւ գործարար շրջանների անհանգստությունը միանգամայն հիմնավորված է, քանի որ 1992 թ. հեռավոր արտասահմանի երկրների հետ Ադրբեջանի արտահանական ներմուծական գործառնությունների ծավալով այդ պետությունն զբաղեցնում էր երկրորդ տեղը, զիջելով միայն Իրանի Իսլամական Հանրապետությանը: ՆՏ

Թուրքիան մտահոգ նավթային ճգնաժամից

Թուրքիան մտահոգված է այն պատճառով, որ Ադրբեջանի խորհրդարանը չկայացրել է հաստատել ադրբեջանական նավթի հանույթի եւ օգտագործման կոնսորցիում ստեղծելու համաձայնագիրը: Դրա մեջ մտնում են օտարերկրյա մի քանի ֆիրմաներ, այդ թվում անգլիական, նորվեգական, թուրքական մեկական ֆիրմա եւ ամերիկյան ֆիրմաներ: Թուրքիան նախատեսել էր իր տարածքով խողովակաշար անցկացնել Բաքվի նավթը Յումուրթալըք քաղաք հասցնելու համար: Տեղական մամուլը գտնում է, որ Ադրբեջանի իրադարձությունների հետեւում ամենայն հավանականությամբ կանգնած է Ռուսաստանը, որը նույնպես շահագրգռված է ադրբեջանական նավթի օգտագործմամբ: Քաղաքական շրջանակներ վկայակոչելով, թերթերը նշում են, որ Թուրքիայով անցնող նավթամուղի կառուցումը հիմա հազիվ թե հնարավոր լինի: Երբ դա իրագործվեր, ապա Ադրբեջանը կհասներ իրական անկախության եւ տնտեսական բարօրության:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

Սոցիալական

Հումանիտար զամբյուղ եւ ձմեռելու պայմաններ

«Միաբանություն» արհմիությունը դիմել էր ՀՀ նախագահին եւ վարչապետին, տագնապ հայտնելով օրեցօր վատթարացող սոցիալական վիճակի առթիվ եւ պահանջելով միջոցներ ձեռնարկել այն շտկելու ուղղությամբ: Սակայն հունիսի սկզբին ընդունված այդ դիմումին այդպես էլ պատասխան չէր ստացվել: Նմանատիպ պահանջներով ու մտահոգությամբ մի ուղերձ էլ վերջերս ՀՀ նախագահին եւ կառավարությանն էր հղվել մի շարք կազմակերպությունների, այդ թվում «Միաբանություն» արհմիության, կանանց հանրապետական խորհրդի, ՀՀ քաղաքացիների միության, աշխատանքի եւ զինված ուժերի վետերանների միության, արհմիութենական մի խումբ կազմակերպությունների կողմից, կառավարությունից պահանջելով տասնօրյա ժամկետում հայտնել իր վերաբերմունքը: Սակայն այս անգամ եւս, ինչպես հայտնի դարձավ երեկ Միությունների տանը տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում, իշխանություններից պատասխան չէր ստացվել: Ասուլիսում նշվեց, որ նման լռությունը կարելի է բացատրել կամ նրանով, որ իշխանություններն ասելիք չունեն, կամ էլ հաշվի չեն նստում արտահայտված մտահոգությունների հետ:

Հունիսի գներով (ամսվա սկզբի) հումանիտար զամբյուղի ամսական արժեքը յուրաքանչյուր քաղաքացու համար կազմում է 12720 ռ., սա միայն սնունդն է, մինչդեռ կան նաեւ այլ ծախսեր, որոնց ընդհանուր հաշվարկումից հետո քաղաքացիների վիճակի աշխատավարձային արտահայտությունն զգալիորեն զիջում է նշված թվին: Իսկ հուլիսի կեսերից թանկացումներն ավելի զգալի կդառնան: Այս կապակցությամբ «Միաբանություն» արհմիության նախագահ, Գ.Խ. պատգամավոր Սեյրան Ավագյանը նշեց, որ իրենք համաձայն են սոցիալական ներկա կացության վրա ազդող երեք հիմնական պատճառների՝ պատերազմի, շրջափակման, հարաբերությունների համակարգի փոփոխության գոյության հետ: Սակայն նա միաժամանակ նշեց երեք հիմնական աղբյուր, որոնց աշխատանքների բարելավումից կարելի է որոշակիորեն դրականորեն փոփոխել դրությունը: Դրանք են՝ հարկային տեսչությունը, մաքսային ծառայությունը եւ տրանսպորտային ոստիկանությունը:

Այսօր շատ տեղերում ստեղծվում են գործադուլային կոմիտեներ: Այսինքն, սոցիալական շարժումը թափ է առնում, եւ դա հիմնականում իշխանությունների ձեռնարկած միջոցառումների համենայն դեպս առայժմ անարդյունավետ լինելու պատճառով: Երեկվա մամուլի ասուլիսում մի անգամ եւս ուշադրություն հրավիրվեց հումանիտար զամբյուղի եւ ձմեռելու պայմանների ապահովման վրա, որոնց նկատմամբ անտարբեր վերաբերմունքը մղում է ավելի կտրուկ միջոցառումների:

Գ. Ն.

Մարտակերտից նահանջող ադրբեջանցի զինվորներն ասում էին, որ իրենք պարտադրված են Քարվաճառում իշխանության համար մղվող ներքաղաքական պայքարի եւ հենց Ղարաբաղի պատերազմի պատճառով, որն իրենցից խլել է արդեն ավելի քան 8000 կյանք, հաղորդեց «Լոս Անջելես թայմզ» թերթը հունիսի 28-ի համարում: Բաքվից Հեյդար Ալիեւի եւ Սուրաթ Հուսեյնովի ուղարկած լրացուցիչ ուժերն արդեն չէին կարող կանգնեցնել Մարտակերտի անկումը: Դա ադրբեջանցիների վերջին հենակետն է Ղարաբաղում, որն Էլչիբեյն ամեն գնով պահում էր լիակատար պարտության խայտառակությունից խուսափելու համար, նշում է թերթը: Սնարք

Տնտեսություն

ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ ԱՌԱՆՑ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐԻ՞

1992 թ. նոյեմբերի 18–19-ին ստեղծվեց Հայաստանի սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման պետական հանձնաժողով, Գ.Խ. կողմից համապատասխան օրենքի ընդունումից հետո:

Հանձնաժողովի 10 անդամներին առաջադրել էր հանրապետության նախագահը, իսկ մյուս տասին բազմակուսակցական սկզբունքով ընտրել էր Գերագույն խորհուրդը: Անցած մի քանի ամիսների ընթացքում հանձնաժողովի կատարած հիմնական աշխատանքներից մեկն է եղել այն, որ ավարտվել է 1993–94 թթ. սեփականաշնորհման ծրագրի նախապատրաստումը: Ծրագրի նախագիծն արդեն հաստատվել է հանձնաժողովի կողմից եւ շուտով կուղարկվի ՀՀ նախագահին: Խոսելով ծրագրի մասին, հանձնաժողովի նախագահ Սիմոն Ղոնաղչյանը եւ հանձնաժողովի մյուս անդամները երեկ կայացած մամուլի ասուլիսում նշեցին, որ թեեւ ի սկզբանե որոշված էր ծրագիրը նախապատրաստել մեկ տարվա համար, սակայն նկատի ունենալով անցման փուլի կարեւորությունը, 1993 եւ 94 թվականների ծրագիրը կազմվեց համատեղ: Բացի նպատակներից ու խնդիրներից, այն ընդգրկում է նաեւ ձեռնարկությունների եւ անավարտ շինարարության այն օբյեկտների ընտրությունը, որոնք պետք է սեփականաշնորհվեն, այդ նպատակով թողարկվող սերտիֆիկատների մասին բաժինը, տեղեկություններ տարաժամկետ վճարումների, այլ կազմակերպություններում սեփականաշնորհման կարգի մասին, տեղեկություններ սեփականաշնորհումից ստացվող դրամական միջոցների ստացման եւ բաշխման մասին եւ այլն: Ըստ օրենքի, հանձնաժողովը չի մասնակցում բնակֆոնդի սեփականաշնորհմանը: Սեփականաշնորհվող ձեռնարկությունների ցուցակները կառավարությունը երկու ամիս շարունակ ձգձգում է եւ դեռեւս չի ներկայացրել: Թեեւ բացի կառավարությունից, հայտեր կարող են ներկայացնել նաեւ առանձին կազմակերպություններ կամ անհատ անձինք: Հանձնաժողովի անդամները դժվարացան նշել, թե որ ձեռնարկությունները կմտնեն այդ ցուցակի մեջ, բայց հայտնեցին, որ ներկա փուլում կընդգրկվեն հիմնականում փոքր եւ միջին ձեռնարկությունները (հասարակական սնունդ, առեւտրի բնագավառ, թեթեւ սննդի եւ վերամշակող արդյունաբերության մի շարք ճյուղեր), ինչպես նաեւ որոշ խոշոր ձեռնարկություններ: Հանձնաժողովի անդամները տարբեր կարծիքներ հայտնեցին նաեւ լուծարման ենթակա ձեռնարկությունների մասին, ասելով, որ նախ ապապետականացումը փրկություն չէ եւ դեռեւս պարզ չէ, թե որքանով նպատակահարմար կլինի, երբ սեփականաշնորհումից ստացված գումարները տրվեն լուծարվող ձեռնարկություններին:

Մի այլ հետաքրքիր թեմա է սեփականաշնորհման սերտիֆիկատների հարցը: Դրանք նախապատրաստվում են եւ մինչեւ հոկտեմբերի վերջը կտպագրվեն սերտիֆիկատներ, իսկ մինչեւ տարեվերջ կբաժանվեն բնակչությանը: Ընդ որում ամեն տարի տրվելու են նոր սերտիֆիկատներ: Դրանք կազմելու են սեփականաշնորհվող ձեռնարկությունների ընդհանուր գումարի 30 տոկոսը: Այն բաժանելով ազգաբնակչության թվի վրա, կստանանք նաեւ 1 սերտիֆիկատի արժեքը: Սերտիֆիկատ տրվելու է Հայաստանի բոլոր քաղաքացիներին: Բացի այդ, սեփականաշնորհվող ձեռնարկության 20 տոկոսի իրացման իրավունքը տրվելու է տվյալ հիմնարկի աշխատողներին:

Սակայն կա՞ն երաշխիքներ, որ այդ ընթացքը հողի սեփականաշնորհման նման չի ստանա ցավագին բնույթ, կրկին չեն լինի դժգոհություններ, աղաղակող բողոքներ: Հանձնաժողովի նախագահի կարծիքով, իրենց նպատակն է այնպիսի մթնոլորտի ստեղծում, որ հաշվի առնվեն հասարակության, կառավարության, Գերագույն խորհրդի նկատառումները: «Այդ դեպքում, բողոքներն ավելի քիչ կլինեն, քան հողի սեփականաշնորհման ժամանակ», ասաց նա: Հանձնաժողովի անդամ Մելս Մկրտչյանի կարծիքով, երաշխիքներն իրոք բացակայում են, քանի որ չկա համապատասխան իրավական դաշտ: Այդ մասին նա նախապատրաստում է հատուկ առաջարկություն: Ինչ վերաբերում է հանձնաժողովի կողմից իր վերահսկողական ֆունկցիաների կատարմանը, ապա նա իրավունք ունի տարբեր գերատեսչությունների սեփականաշնորհմանը հակառակ որոշումները կասեցնել: Իսկ եթե ինչ-որ իրավասությունների պակաս զգացվի, հնարավոր է, որ դրանք լրացվեն սեփականաշնորհման ընթացքում, քանի որ հանձնաժողովը չի պատկանում գործադիր, օրենսդիր եւ դատական մարմիններին, եւ հաշվետու է միայն ՀՀ նախագահին ու Գերագույն խորհրդին:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Վիեննա

Ընդունվեց մարդու իրավունքների նոր հռչակագիր

Վիեննա, 25 հունիս, եվրոպայում USIA-ի թղթակից: Հունիսի 25-ին ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների համաշխարհային համաժողովը միաձայն ընդունեց մարդու իրավունքների նոր համապարփակ հռչակագիր: Երկու շաբաթվա բուռն քննարկումներից հետո ՄԱԿ-ի անդամ պետությունները մշակեցին «Վիեննայի հռչակագիրն ու գործողությունների ծրագիրը», որը վերահաստատում է մարդու բոլոր իրավունքների ընդհանրականությունը, անբաժանելիությունը եւ փոխադարձ կապվածությունը: 32 էջանոց փաստաթուղթը պարունակում է մի խումբ ղեկավար սկզբունքներ եւ մանրակրկիտ պարզաբանում է այդ ուղղությամբ ՄԱԿ-ի աշխատանքի օրակարգը գալիք տասնամյակներում:

Հռչակագրի ընդունումից հետո, դիմելով լիագումար նիստի մասնակիցներին, ԱՄՆ պետքարտուղարի մարդու իրավունքների եւ մարդասիրական գործերով օգնական Ջոն Շեթքը ասաց, թե համաժողովը մշակել է «զորավոր եւ հեռանկարային փաստաթուղթ»: Շեթքը նշեց, որ հռչակագիրն ընդգրկում է նոր դրույթներ, հատկապես ուշադրություն է դարձնում կանանց, ազգային փոքրամասնությունների եւ բնիկ ժողովուրդների իրավունքների վրա: Համաժողովի մասնակիցներից շատերը գտնում են, որ հռչակագիրը զգալիորեն ընդլայնում է կանանց իրավունքները: Փաստաթղթում «խորին մտահոգություն» է արտահայտվում «խտրականության եւ բռնության զանազան ձեւերի առիթով, որոնց ենթարկվում են կանայք ամբողջ աշխարհում», եւ նշվում է «հասարակական եւ անձնական կյանքում կանանց հանդեպ բռնության, շահագործման եւ նրանց առուվաճառքի դեպքերի վերացման անհրաժեշտությունը»: Բացի այդ, Շեթքը ողջունեց համաժողովի նոր նախաձեռնությունը: Փաստաթղթում նշվում է մարդու իրավունքների, ժողովրդավարության եւ զարգացման միջեւ սերտ կապը: Հռչակագրի առաջին իսկ նախադասությունում նշվում է, որ «մարդու իրավունքների պաշտպանությունն առաջնային խնդիր է համաշխարհային հանրության համար», եւ ԱՄՆ պետքարտուղարի օգնականի համոզմամբ, այն մեծապես կնպաստի ՄԱԿ-ի աշխատանքի բարելավմանը:

Նա ողջունեց նաեւ այն հանգամանքը, որ հռչակագրում ՄԱԿ-ի համար առաջնային հարց է համարվում մարդու իրավունքների գերագույն կոմիսարի պաշտոնի սահմանումը, չնայած որոշ երկրներ գտնում էին, որ նման պաշտոնը կարող է սահմանափակել իրենց ազգային ինքնիշխանությունը: Շեթքի խոսքերով, համաժողովը նախազգուշացրել է համաշխարհային հասարակայնությանը, որ անհրաժեշտ է վերջ դնել մարդու իրավունքների կոպիտ խախտումներին, կտտանքներին, «անհետացումներին», առանց դատ ու դատաստանի մահապատժի ենթարկելուն եւ կամայական ձերբակալումներին: Հռչակագրում համաժողովն իր մտահոգությունն է արտահայտում նաեւ մարդու իրավունքների այնպիսի խախտումների առիթով, ինչպիսիք են ցեղասպանությունը, «էթնիկական զտումը» եւ պատերազմի ժամանակ կանանց բռնաբարությունների բազմաթիվ դեպքերը:

Այնուամենայնիվ, Միացյալ Նահանգները որոշ վերապահումներով ընդունեց մամուլի ազատությանը վերաբերող կետերը: Մասնավորապես, Շեթքի կարծիքով, համաժողովին «չի հաջողվել աջակցել մամուլի ազատությանը այնչափ, որքան մենք ցանկանում էինք»: Փաստաթղթի թիվ 26 կետը կոչ է անում պետություններին երաշխավորել մամուլի ազատությունն ու պաշտպանությունը ավելի շուտ «ազգային օրենքի շրջանակներում, քան միջազգային չափանիշների համապատասխան»: «Մենք կարծում ենք, որ համաժողովն ի վիճակի էր եւ պետք է արտահայտվեր մամուլի ազատությանը վերաբերող ավելի ընդհանուր եւ հեռանկարային սկզբունքների կողմ», նշեց ԱՄՆ պետքարտուղարի օգնականը: ■

Ընդդիմություն

Ելույթը սահեց հարցերի վրայով

Հայաստանի Դեմոկրատական կուսակցության նախագահ Արամ Սարգսյանը հայտնեց, թե ՀՀՇ 5-րդ համագումարում հնչած ՀՀ նախագահի ելույթն իշխանությունների եւ ընդդիմության (մասնավորապես ՀՅԴ-ի) հակամարտության վերաբերյալ վտանգավոր եզրեր է բերում: «Այնինչ պետք է կոչ աներ բոլոր կուսակցություններին միավորել ջանքերն ի սպաս դնելու ժողովրդի շահերի համար: Իսկ նախագահը զարմանալիորեն գնում է ընդդիմության հետ առճակատման ուղիով: Բացահայտ հակամարտության տրամադրվածությունն ակներեւ էր: Բացի այդ, ներքին կյանքի եւ սոցիալական ծանր պայմանների մասին որոշակի որեւէ արտահայտություն չարվեց, ինչպես նաեւ հանրապետությունում տիրող համընդհանուր թալան-բաժանի հարցի կողքով անցնելը, կարծում եմ, նախագահի լուռ համաձայնությունն էր, որ այդ ամենն իշխանությունների մեղքն է», ասաց Արամ Սարգսյանը:

ՆՏ

Բաքու

Ադրբեջանի նավթահամալիրի ժամանակավոր լճացում

Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերության նախագահ Սաբիր Բաղիրովը եւ փոխնախագահ Նաջաֆ Նաջաֆովը երկուշաբթի հայտարարեցին, թե ժամանակավորապես ընդհատում են իրենց գործունեությունը: Նրանք բողոքում են նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյին լիազորություններից զրկելու մասին Միլլի մեջլիսի, իրենց կարծիքով, հակասահմանադրական որոշման դեմ: Բաղիրովը եւ Նաջաֆովը վերին օղակներում կատարված պաշտոնափոխությունները համարում են «զինվորական պետական հեղաշրջում»: Անցյալ շաբաթ հանրապետության նոր ղեկավարությունը հետաձգել էր Կասպից ծովի ադրբեջանական ցամաքաշերտում նավթի երեք հանքավայրերի մշակման առնչությամբ արեւմտյան նավթային ընկերությունների հետ պայմանագրերի ստորագրումը: Թուրան գործակալության հաղորդման համաձայն, հունիսի վերջին Բաղիրովի մասնակցությամբ Ադրբեջանի պետական պատվիրակության Լոնդոն կատարելիք այցը չեղյալ է հայտարարվել: Այցի նպատակն էր քննարկել հանքավայրերի մշակման այսպես կոչված միասնականացված պայմանագրի տարբերակները, որի համաձայն արեւմտյան ընկերությունները հանքավայրերը պետք է յուրացնեն ոչ թե առանձին, այլ միասնական ծրագրի շրջանակներում: Ավելի վաղ իրենց գործունեության ընդհատման մասին հայտարարել էին նախագահ Էլչիբեյի եւս մի շարք կողմնակիցներ, որոնք կառավարության անդամներ են: Նրանց թվում են փոխվարչապետ Ալի Մասիմովը եւ Ադրբեջանի արտաքին տնտեսական կապերի նախարար Ռաուֆ Գարաեւը:

ԻՖ

Օտարերկրյա նավթային ընկերությունները հեռանում են Բաքվից

«Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդման համաձայն, հունիսի 23-ին Ադրբեջանի Նախարարների կաբինետը չեղյալ է համարել Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերության եւ օտարերկրյա նավթային ընկերությունների միջեւ՝ Կասպից ծովում գտնվող նավթի հանքավայրերի մշակման եւ օգտագործման մասին նախկինում ստորագրված պայմանագրերը: Խոսքը երեք խոշոր՝ Գյունեշլի, Ազերի եւ Չիրագ հանքավայրերի մասին է: Հայտնի է դարձել նաեւ, որ Ադրբեջանում կատարված վերջին իրադարձությունների հետեւանքով արտասահմանյան այդ ընկերությունների անձնակազմը հեռացել է Բաքվից: Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերության նախագահ Սաբիր Բաղիրովը տարակուսանք է հայտնել Նախարարների կաբինետի որոշման առթիվ: Նման որոշում ընդունելու պատճառներն անհայտ են:

ՆՏ

Գործկոմականներն ընդհատեցին աշխատանքը

Հունիսի 28-ին Ադրբեջանի ժողճակատի շենքում կայացած մամուլի ասուլիսում Բաքվի շրջանային գործադիր իշխանության ղեկավարները հայտարարեցին, որ ընդհատում են աշխատանքը, մինչեւ որ Բաքու չվերադառնա նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյը: Բաքվի գրեթե բոլոր շրջանների ներկայացուցիչները նշեցին, որ այդ գործողությամբ նրանք բողոք են հայտնում «Միլլի մեջլիսի կողմից հաստատված սահմանադրական հեղաշրջման դեմ»: Նրանք հրաժարական չեն տալիս, քանի որ նշանակվել են նախագահի կողմից եւ միայն նախագահի հրամանագրով կարող են հեռացվել պաշտոնից: Մամուլի ասուլիսում հաղորդվեց նաեւ, որ վերջին օրերի ընթացքում Ադրբեջանի ժողճակատի գործիչները ենթարկվում են հետապնդումների եւ ահաբեկչության: Այսպես, հունիսի 27-ին Բաքվի երկու շրջանների գործիչների ղեկավարներին տարել են Գյանջայի ուղղությամբ: Սակայն բանակցություններից հետո նրանց վերադարձրել են մայրաքաղաք: Իր հերթին, Նախիջեւանում գտնվող Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյը դիմել է ադրբեջանական բանակի մարտիկներին Աղդամը եւ Մարտակերտը պաշտպանելու կոչով: Բաքվում տարածված հայտարարության մեջ նշվում է, որ «հայրենիքի համար այս ծանր պահին անհրաժեշտ է մոռացության մատնել բոլոր հակասություններն ու թշնամանքը եւ մի ճակատով դիմակայել թշնամու ագրեսիային»:

ԻՖ

digitised by A.R.A.R.@

Հարց

«ԴԱՌՆԱՑԵԼ Է ԱՅՍ ԱՇԽԱՐՀԸ...»

«Հառաչանքի» ծերունին Երեւանում

«Ժողովուրդ, հասանք», տրոլեյբուսի քիչ թե շատ կենսախինդ ուղեւորներից մեկը իր բախտակիցներին հայտարարեց գազանանոցի ծուղակին հասնելու մասին: Հոսանք չկա: Հերթական անգամ հերթական անբավականությամբ դասվագերծ ու դասակագերծ անելով տրոլեյբուսների հոսանքի անջատման հետ ուղղակի թե անուղղակի կապ ունեցող կամ չունեցող արարածներին, մարդիկ սկսեցին իջնել տրոլեյբուսից մերթընդմերթ բարի հիշատակի արժանացնելով հայտնի չէ թե ում «Ձեր անտեր տիրոջ...»:

Այս անգամ ես որոշեցի տրոլեյբուսում սպասել հոսանքի գալստյանը եւ չխառնվել դեպի Ավան ու Նորք գանգված ձգվող հետիոտն հոտին: Բարեբախտաբար թե դժբախտաբար եւս մի ուղեւոր մնաց տրոլեյբուսում եւ ես մտածեցի ժամանակն իզուր չկորցնել՝ հոսանքի գալն էլ շուտ կլինի, հետո էլ, ձեռքի հետ հոդվածի նյութ է էլի, ավել հոնորարը փոր չի ծակի: «Հորեղբայր, ինչո՞ւ չես իջնում դու էլ ոտքով գնում», զգույշ սկսեցի: «Դու ինձանից ջահել ես, դու որ չես գնում ոտքով, էդ ինչի՞ է իմ նստելը ազդում», բորբոքված շուռ տվեց հիսունն անց խոսակիցս, որն ինչպես հետո էր պարզվելու, դառնալու էր Թումանյանի «Հառաչանք» պոեմի ծերունու փոխանորդը: «Հա, լավ, ինչու ես ջղայնանում, հարցնում եմ, էլի», փորձեցի հարթել ես: «Էս անտեր երկրից ուրիշ հարցնելու բան չունե՞ս, բա հարցրու, թե ինչի հենց էս անիծված տեղն է միշտ հոսանքն անջատվում: Տեր մեռածը ոնց որ Բերմուդյան եռանկյունին լինի: Ամեն տեղ հոսանք կա, այստեղ չկա ու չկա: Հետո էլ թերթում գրում են, թե որոշել են հսկել էս հասված հոսանքի մատակարարումը: Էս-չի՞ հսկածը: Դե շունը շան թաթը չի կծի, հերն էլ անիծած, թե հոսանք չի լինի, ու մարդիկ ոտքով տուն կգնան»: Ես ցանկացա ինքնապաշտպանության միջոցներ ձեռք առնել, քանի որ նման լուր տրվել էր նաեւ մեր թերթով. «Հորեղբայր, ես ինքս թերթից եմ, իսկ էդ գրածը պաշտոնական ինֆորմացիա է, մենք չենք հնարել»: «Ավելի վատ, որ պաշտոնական է: Առանց էն էլ էդ պաշտոնականների ձայնը չենք լսում, երբ ասածներն ու արածներն էս ձեւի է, (այսինքն, դե դա նորություն չէ) լավ կլինի հեչ չխոսեն, գոնե հանգիստ կլինենք, չենք իմանա, որ դրանց նմանները գոյություն ունեն, ոնց էլ լինի, մի կերպ կապրենք էլի, մինչեւ տեսնենք, կամ էշը կմեռնի կամ իշատերը»: «Երեւում է, լավ վառված ես, հա՞, պաշտոնականներից», սկսեցի «ալիքները ստուգել»: «Չեմ հասկանում, կարող է վրադ պաշտոնական թաղանթ կա, որ էս փորձարկումներին այդպես լավ դիմանում ես: Լավ, ինչ որ չփորձարկված մոդել կա, մենք ե՞նք դրա առաջին հարվածի կրողը լինելու: Իբր դու չգիտե՞ս, որ ամեն ինչ շինովի է: Ինչի մասին բողոքում ես, ասում են, ճգնաժամ է, շրջափակում է: Տո, ձեր... (հասկանալի պատճառներով զերծ ենք պահում մեր ընթերցողին հայհոյանքներից), էն որ սեղանիկ են դնում, մետրոյի մուտքի մոտ մարդկանց անցուդարձը փակում, դա ճգնաժամի հետ ի՞նչ կապ ունի: Էն որ դեռ կաթը բերանում չորացած լակոտները... Էդ խաղալիքը պահի, կգնաս փողկապով մարդկանց կխոսացնես ու կբերես, մենք էլ մեկ-մեկ դրանց կորած-մոլորած ձենը լսենք» (խոսքը վերաբերում էր այդ պահին ձեռքումս հայտնված ձայնագրիչին): Չցանկանալով զրկվել խոսակցիս ընկերակցությունից, նորից գործի դրեցի լռությունս ու հիշողությունս: «Հա, էդ լակոտները, որ օրը ցերեկով գալիս մեքենայով կանգնում են, ավտոմատով «զոռացնում» ու ինքնագոհ ժպտալով հեռանում, է՞դ ինչ կապ ունի ճգնաժամի հետ: Ճգնաժամ չի, է՜, փողաժամ է, ով փող ունի, նա լույս էլ ունի, կրակելու, թալանելու իրավունք էլ: Փող ունես, վաղը եսիր կարող ես քաղաքի կենտրոնում մի լավ տեղ «բուդկա» դնել: Չվախես, ձեռիցդ չեն բռնի, որովհետեւ ձեռիդ մեջ բան կա: Շինելուց հետո ինչքան ուզում է ասեն, թե ապօրինի կառույց է, էլ ո՞վ է քանդողը»:

Բնավ չենք ցանկանում ընթերցողին ներկայացնել արդեն հիշատակված «Հառաչանք» պոեմի արդիական տարբերակը, սակայն բնակչության մեծամասնության վատթարացող վիճակը եւ դրանից ծնվող նրանց դժգոհությունները այսօր այդ տարբերակի տարբեր դրսեւորումների են մեզ հանդիպեցնում, եւ վերջիվերջո ինչ՞ք է մի օր մի տեղ դրանք թեկուզեւ գրավոր ձեւով տեսանելի դառնան ոմանց համար: Թե չէ ինչպես իմ եւ խոսակցիս զրույցին ունկնդրող տրոլեյբուսի վարորդի մագնիտաֆոնն էր երգում, «Դառնացել է այս աշխարհը, ծանրացել է հոգուս քարը...» խոսքերն ակնհայտորեն շատերի նշանաբանն են վերածվում:

Մեր խոսակցությունը մի քիչ շեղվեց քաղաքից, երբ աչքս ընկավ նրա տոգած պայուսակին, որի մեջ բանջարեղեն էր: «Լավ էլ ապրում ես, էլ ինչի՞ ես դժգոհում», «կագեբեյշչիկի» տրամադրություն ստեղծելը չբացառելով հետաքրքրվեցի ես: «Դե երբ պայուսակը դատարկ շտեղով լցնելը լավ կյանքից է, ասված քեզ նման կյանքից անտեղյակ անի: Էդ որ վրան մի քանի վարունգ եմ դրել, դրանից ես խաբվե՞լ: Ո՞վ էր տեսել վարունգի կիլոն հարյուրներով հաշվենք: Վարունգ է, անգին քար չէ, բայց դե ծախողի խիղճն է քար»: «Դե մարդիկ դրա վրա աշխատանք են թափում, բենզին են ծախսում, որ բերեն հասցնեն քաղաք», փորձեցի արդարացնել: «Տո գլխներովդ դիպչի էդ ձեւ հասցրածը, ով որ հողը սեփականաշնորհեց, հետաքրքիր է, ինքը շա՞տ լավ է զգում իր արածից»: «Ինչի, վա՞տ էր, որ հողը սեփականաշնորհվել է», ցանկացա զրուցակցիս դիրքորոշումը պարզել այս բնագավառում: «Էդ սեփականաշնորհում չի, էդ նշանակում է, որ մեկին հող են տվել, մյուսին էլ ասում են, դու էլ մասդ ծծիր, կշտացիր: Բա էդ հողը որ տալիս էին, չէի՞ն մտածում, որ տվածի դիմաց բան պահանջեն: Հող են տվել՝ միրգ, բանջարեղեն, հանձնիր պետությանը, կով են տվել՝ միս ու կաթ: Թե չէ ինչ, դու հող ունես՝ պտուղը քեզ, ես չունեմ, թե ի վիճակի եմ կիլոյին հազար ռուբլի տալ, կառնեմ, եթե չէ՝ քու հերն էլ անիծած, դու էլ մի կեր: Լա՞վ մեխանիզմ է»: Չցանկանալով փորփրել գյուղատնտեսական ողջ համակարգը, պատրաստվեցի ինչ-որ կերպ ավարտին հասցնել զրույցը եւ ոտքով ճամփա ընկնել, որովհետեւ ահագին ժամանակ էր անցել, իսկ հոսանքն էլ՝ լուս երեւույթին գրողի ծոցը: «Է՜, հորեղբայր, այդ մեխանիզմի մասին չգիտեմ, բայց հոսանքի մեխանիզմից հույս չկա, արի ոտքով բարձրանանք, ճանապարհին մի մեքենա կամ ավտոբուս կպատահի, տեղ կհասնենք»: «Տղա ջան, էդքան հարուստ ե՞ս, որ ... Երբ «Ռաֆ»-ին պիտի 300 ռ. տամ, որ ինձ տեղ հասցնի, ավելի լավ չէ՞, սպասեմ, կարող է հոսանքի աստծո կամքը «բամփվի», մեկ էլ տեսար էս խեղճ «հայվանները» (ցույց տվեց տրոլեյբուսը) ուշքի եկան: Ասում ես, թերթից էի՞ր: Դե գրի է, գրի, որ «մասիվցիները» սպորտսմեն են դարձել, գրի որ խանութում հաց չկա, փողոցում կա, որ զատու հացն ու ցորենի հացը նույն գնով է ծախվում: Թե չէ ընկել եք եսիմ ինչի հետեւից՝ էս մեկն էկավ, էն մեկը գնաց, սրան ընդունեցինք, նրան ճամփու դրինք: Հետո, վերջն էլի ոտքով չե՞ս Մասիվ գնում»:

Տրոլեյբուսի վարորդը ինչ-որ հուսադրող շարժումներ արեց: «Տղա ջան, հոսանքն եկա՞վ», ձայնեց «Հառաչանքի» ծերունին: «Ղալաթ արեց, հլը մի կես ժամ էլ կդրվենք երեւի»: «Էդ ժամերն էլ գիտե՞ս, ուրեմն դու խաբար էլ կլինես անջատելուց»: «Այ մարդ, լավ էլի, հերիք ներվերս ուտեք, ինչ եք ուզում», դժգոհ խոսեց վարորդն ու իջավ տրոլեյբուսից: Ես էլ «երկրի կարգով» հաջողություն մաղթեցի ու բռնեցի «Մասիվի» ճամփան, խոսակցիս վերջին խոսքերը իրեն համբերության բաժակի մեջ լցվող կաթիլներ ընկալելով. «Քանի՞ ինձ նմաններին ես ուզում, բերեմ ինտերվյու վերցնես: Կխոսեն, կգրես, կանցնի, կգնա: Բայց մեկն է, ինչ-որ փշրանք կմնա, իսկ էդ փշրանքները իրար վրա կուտակվելով մի բան կդառնան վերջը»:

Ճանապարհին ես մտաբերում էի նույնպես տրանսպորտում լսած խոսակցությունից մի պատառիկ... «Մի ժամանակ օպերայում բռունցքներս առաջ էինք պարզել, հիմա այդ բռունցքներով մեր գլխին պետք է խփենք»:

Դառնացե՞լ է այս աշխարհը..., թե դառնացրել...

ԳԱԳԻԿ ՆԱԶԱՐԵԹՅԱՆ

Կարճ

Վանաձորը զրկվել է հացից ՀՀՇ համագումարի օրերին

Երեկ Վանաձորի քաղխորհրդի նախագահ Հովհաննես Մաչինյանը նամակ է ուղարկել ՀՀ Նախագահին, վարչապետին, պարենի եւ մթերումների նախարարին, որում ասված է. «Տեղյակ եմ պահում, որ այն ժամանակ, երբ ողջ հանրապետության ուշադրության կենտրոնում էր ՀՀՇ 5-րդ համագումարը, այդ նույն օրերին Վանաձոր քաղաքն ալյուր չի ստացել, եւ բնակիչները զրկվել են հացի այդ օրվա չնչին քանակությունից անգամ, այն դեպքում, երբ հանրապետությունն ունեցել է բավարար քանակությամբ հացահատիկ եւ ալյուր: Քաղաքի բնակչությունն իր զայրույթն է արտահայտում կատարվածի առթիվ եւ պահանջում պատժել մեղավորներին: Իսկ մեկուկես օրվա հասանելիք ալյուրը (շուրջ 60 տ) տալ քաղաքին՝ պարտքը մարելու համար, ինչպես խոստացվել է տեղական իշխանությունների կողմից»: Հուսով ենք, որ պարոն Մաչինյանի տեղին դժգոհությունը տեղ կհասնի, եւ հանրապետության ղեկավարությունը «կքավի իր մեղքը»:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթակից, Վանաձոր

ՆԳՆ միջոցառումների շնորհիվ առգրավվել է...

ՀՀ ՆԳ նախարարության լրատվական կենտրոնից հայտնեցին, որ վերջին 5 ամիսներին ձեռնարկված միջոցառումների շնորհիվ Երեւանում գործող հանցագործ խմբավորումներից առգրավվել է 10 գնդացիր, 206 ավտոմատ, 20 ինքնաշեն ավտոմատ, 27 ականանետ եւ նռնականետ, 204 ատրճանակ, 81 ինքնաշեն ատրճանակ, 194 նռնակ, 18 հրացան, 26500 փամփուշտ: Բացի այդ, կամավոր հանձնվել է 16 ատրճանակ եւ 828 փամփուշտ: ՆՏ

Արգելվել են դպրոցականների խնջույքները

Երքաղխորհրդի կրթության վարչությունն արձակել է դպրոցների ղեկավարներին ուղղված կարգադրություն, որի համաձայն դպրոցականների անվտանգությունն ապահովելու նպատակով խստիվ արգելվում է մերձքաղաքային խնջույքների անցկացումը: ՆՏ

Հայտարարություն

Ս. թ. հուլիսի 6-ին, ժամը 12-ին Հայաստանի գրողների միությունում կբացվի ութամյա Տիրան Անդրանիկյանի «Քո ցանկությունն էր, հայրիկ» գեղանկարչական աշխատանքների առաջին անհատական ցուցահանդեսը:

Հայաստանի Գրողների միություն

Հայտարարություն

Հարգելի քաղաքացիներ.

«Զվարթնոց» օդանավակայանի ղեկավարությունը ավիացիոն անվտանգության ծառայության հսկման ստորաբաժանում ստեղծելու կապակցությամբ հրավիրում է աշխատելու մինչեւ 50 տարեկան քաղաքացիներին (սպայական կազմից), որոնք ունեն օպերատիվ աշխատանքի փորձ:

Աշխատավարձի չափը 25-30 հազար ռուբլի: Ցանկացողները դիմեն «Զվարթնոց» օդանավակայանի կադրերի բաժին:

Հայտարարություն

Բուհերի աշխատողների եւ ուսանողների արհեստակցական կազմակերպությունների միության գործադրային կոմիտեի կողմից ս/թ հուլիսի 1-ին հայտարարված հանրահավաքը հետաձգվում է, որի մասին կտրվի լրացուցիչ տեղեկատվություն:

28. 06. 1993 թ.

Գործադրային կոմիտե

Ֆինանսներ

Կմնանք ռուբլու գոտում

Հունիսի 24-25-ը պաշտոնական այցով Մոսկվայում էր գտնվում ՀՀ պատվիրակությունը վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի գլխավորությամբ: Բանակցությունների ընթացքում Երեւանը հաստատեց ռուբլու գոտում մնալու իր մտադրությունը: Պատվիրակությունը հանդիպեց Ռուսաստանի կառավարության հետ: Ստորագրվեցին մի շարք պայմանագրեր, այդ թվում Հայաստանին 1993 թ. պետական վարկ տրամադրելու մասին, Ռուսաստանից առաքվող ապրանքների վճարման համար:

Քննարկվեցին նաեւ վառելիքաէներգետիկ համալիրի բնագավառում առեւտրատնտեսական կապերի, մասնավորապես, Հայաստանի ԱԷԿ-ի վերաշահագործման մասին հարցերը: Բանակցությունների ընթացքում Ռուսաստանի ԱՊՀ անդամ պետությունների հետ տնտեսական համագործակցության պետկոմիտեի նախագահը եւ Հայաստանի ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանն ստորագրեցին համաձայնեցված դրամավարկային եւ տարադրամային քաղաքականության անցկացման մասին միջկառավարական պայմանագիրը նախապատրաստելու համար Ռուսաստանի եւ Հայաստանի փորձագետների համատեղ աշխատանքի կազմակերպման մասին արձանագրությունը: ԻՖ

Տնտեսություն

Գյուղացին զոհ չէ պետության միջամտությունից

Հայաստանում գոյություն ունեցող գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսությունների մեծ մասը, որոնց ձեռքին է սեփականաշնորհված հողատարածությունների զգալի բաժինը, անօրինական է: Նման եզրակացության կարելի է հանգել, նկատի ունենալով վերջերս ՀՀ վիճպետվարչության կատարած հետազոտության արդյունքները, որն անց է կացվել հանրապետության կառավարության հանձնարարությամբ: Հետազոտության նպատակն էր ճշտել այդ տնտեսությունների թիվը եւ պարզել, թե որոնք են դրանց մեծ մասի կողմից բանկերում հաշվարկային հաշիվներ չբացելու պատճառները:

Ինչպես Սնարքի թղթակցին հայտնեց վիճպետվարչության գյուղատնտեսության բաժնի պետ Պարույր Ասատրյանը, ՀՀ համապատասխան օրենքի համաձայն, գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսության կանոնադրությունը շրջխորհրդում գրանցելուց հետո այդ տնտեսությունը պարտավոր է ցանկացած բանկում բացել սեփական հաշվարկային հաշիվ: Սակայն, ինչպես հայտնի դարձավ, Հայաստանում եղած 4475 այդպիսի տնտեսություններից միայն 1412-ի (31,6 տոկոս) կանոնադրությունն էր գրանցված, իսկ դրանցից էլ սոսկ 1101-ը բանկում ունեն իր հաշիվը: Այդպիսով, եղած բոլոր գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսությունների մոտ մեկ երրորդի գործունեությունն է օրինականացված, իսկ մեկ քառորդը պահպանում է նաեւ հարաբերություններ բանկերի հետ: Մյուսները, որ կազմում են ճնշող մեծամասնությունը, իրենց պատասխանատու չեն զգում օրենքի առջեւ: Ճիշտ է, ասաց գյուղբաժնի պետը, դրանք հիմնականում փոքր կոլեկտիվ տնտեսություններն են, կազմված գլխավորապես հարազատության սկզբունքներով: Նրանցից շատերը ծանոթ չէին կանոնադրության գրանցման կարգին, կամ էլ այն իրենց բնավ չի հետաքրքրում:

Ինչ վերաբերում է բանկային հաշիվ չբացելուն, ընտրովի սոցիալական հարցման ընթացքում դրա մասնակիցների 67 տոկոսը որպես հիմնական պատճառ նշել է բանկերից առձեռն դրամ ստանալու դժվարությունները. 33 տոկոսը դժգոհ է բանկերի աշխատողների բյուրոկրատական վերաբերմունքից, գրեթե նույնքանն էլ գտնում է, որ հաշիվ բացելը կապված է ավելորդ քաշքշուկի հետ: Նշվում են նաեւ տնտեսություններից բանկերի հեռու լինելու հանգամանքը, որը վառելիքաէներգետիկ ճգնաժամի պատճառով խլում է զգալի ֆինանսական միջոցներ եւ ժամանակ, աշխատավարձից գանձվող եկամտահարկը մուծելուց խուսափելը:

Մեծ թվով մարդիկ պատասխանել են, որ բանկային հաշիվ ունենալու կարիք չեն զգում, քանի որ բոլոր գործարքները կատարվում են միայն կանխիկ ձեւով, ուրիշները չեն վստահում բանկային համակարգի աշխատողներին, ոմանք էլ վկայակոչում են վարկերի ստացման դժվարությունները, կամ նշում են, որ հաշիվներ բացելու համար իրենց երբեք չեն անհանգստացրել:

Պարույր Ասատրյանի վկայությամբ, հետազոտությունը ցույց է տվել, որ գյուղացիական տնտեսությունների հետ տեղերում բավարար աշխատանք չի կատարվում, դրանցում բացասական վերաբերմունք է ձեւավորվում իրենց գործերին պետական ցանկացած միջամտության նկատմամբ, որը հետագայում կարող է լրջորեն խոչընդոտել հանրապետության գյուղատնտեսության զարգացման ծրագրերն իրագործելիս: Սնարք

digitised by A.R.A.R.@

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԸՆԴԴԻՄՈՒԹՅՈՒՆ, ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ

Վերջին օրերին մեր հանրապետության ղեկավարները ծրագրային ելույթներ ունեցան ՀՀՇ կառավարող կուսակցության (թե՞ կազմակերպության) համագումարում: Նախագահը հեռուստահանդիպումներ ունեցավ երկու ընդդիմադիր կուսակցությունների ղեկավարների հետ: Այդպիսի ելույթները սովորաբար սկզբունքային նշանակություն են ունենում, հնարավորություն են տալիս հետեւություններ անելու պետության հետագա ընթացքի, մեր բոլորի ճակատագրի մասին: Ես չգիտեմ, թե քաղաքական վերլուծողներն ինչ հետեւություններ են անելու: Բայց այդ ամենը խորապես ճնշող, ծանր տպավորություն թողեց: Այդ ելույթների տոնն ու բովանդակությունը ամենեւին չեն համապատասխանում մեր հանրապետության, մեր ժողովրդի այսօրվա վիճակին: Պետության բարձրագույն պաշտոնյաները տեղեկությու՞ն չունեն իրական վիճակի մասին, թե՞ չեն կարող այն ճիշտ գնահատել: Երկուսն էլ խորապես վտանգավոր են:

Մեր ժողովուրդը կորցնում է հեռանկարը, հավատն ապագայի հանդեպ: Վերջերս Գիտությունների ազգային ակադեմիայի քաղաքագիտության եւ փիլիսոփայության բաժանմունքի նիստում լսեցի ակադեմիայի սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնի ղեկավար Գեւորգ Պողոսյանի հաղորդումը սոցիոլոգիական վերջին հարցումների արդյունքների մասին: Հայաստանի բնակչության 70 տոկոսը կուզենար հեռանալ Հայաստանից, մի մասը՝ ընդմիշտ, մի մասը՝ ժամանակավոր: Այս ժամանակավորը ամենեւին չի մխիթարում: Ժողովուրդը կորցնում է հայրենի հողի զգացողությունը, որովհետեւ այդ հողը միայն ու միայն անապահովություն է խոստանում: Դժվար չէ գուշակել այդ 70 տոկոսի վերաբերմունքը դեպի երկիրը, նրա հոգսերը: Ո՛չ ընդմիշտ, ո՛չ ժամանակավոր հեռացողներն իրենց այլեւս տեր չեն զգալու իրենց անպաշտպան եւ անապահով երկրի հանդեպ:

Անցյալ ձմեռվա ծառահատումները մենք ճիշտ չգնահատեցինք: Դժբախտաբար, այդ երբեմն խելապես բարբարոսական հատումները միայն ձմեռը մի կերպ անցկացնելու անհրաժեշտությունից չէին թելադրված: Մարդկանց հոգեբանության մեջ արդեն ավերներ էր գործում սեփական երկրի նկատմամբ անտարբերության մանրէն: Ովքեր վերջերս եղել են Հրազդանի ձորում, պետք է որ ուշադրություն դարձրած լինեն բարձ հատումների հետքերին:

Սակայն վերադառնանք սոցիոլոգների հետազոտություններին: Առհասարակ, Գեւորգ Պողոսյանի հաղորդումը շատ մռայլ պատկեր ներկայացրեց: Նրանց հետազոտությունները, օրինակ, թույլ են տալիս խոսելու հասարակության ատոմականացման մասին, այսինքն, քանդվում է բուն հասարակությունը, նրա անդամները վերածվում են ազատ թափառող ատոմների: Սկսում է մեռնել ժողովրդական հավաքականության գիտակցությունը: Ես կարծում եմ, այս իրողությունները մեկնաբանելու հարկ չկա. ինքնին դրանք աղաղակող են մեր գոյության համար:

Եւ, վերջապես, նախագահի ու կառավարության նկատմամբ հավատի մասին: Այն շատ ցածր է, մեր նման մի երիտասարդ պետության համար աղետալիորեն ցածր: Եւ այստեղ ընդդիմությունը մեղք չունի. ընդդիմությունը չէ, որ «թունավորում է ժողովրդին», այլ կառավարության քաղաքականությունը...

Ընդամենը մեկ տարի առաջ Գեւորգ Պողոսյանի աշխատակիցների հետազոտությունների արդյունքներն ընդհանուր առմամբ կառավարության համար դրական էին: Մեկ տարի առաջ հավատի իներցիան դեռ գործում էր:

Սա է վիճակը մեր երկրում: Եւ նախագահի, խորհրդարանի խոսնակի անհողդողդ լավատեսությունը, մեղմ ասած, անտեղի է թվում: Երբ նրանց լսես, այս երկու տարում մենք անշեղորեն գնացել ենք հաղթանակից հաղթանակ: Ամենից շատ խոսում են անկախ պետականության կայացման, կամ գրեթե կայացման մասին: Խորհրդարանի նախագահը նորից երկար ու պաթետիկ խոսում էր այն մասին, թե մենք արդեն մեր արժանավոր տեղն ունենք աշխարհի ժողովրդավար պետությունների շարքում: Նախագահի խոսքերում ավելի մարտական երանգ կար, կուսակցություններից մեկի պատվիրակության հետ հանդիպման ժամանակ նա մարտահրավերով ասաց, որ իրենք կկայացնեն անկախ պետականությունը: Նույն աներեր ինքնավստահությունը: Պետական գործիչներին այս հատկությունը մինչեւ մի որոշ աստիճան անհրաժեշտ է: Բայց դրանից դենը այն սկսում է անլուրջ թվալ:

Երբ նախագահը խոսում էր այն երազելի պետության մասին, որի մեջ մարդիկ կարող են մարդավայել ու ապահով եւ չեն փախչի ուրիշ երկրներ, մարտահրավերն անհամաս էր: Բոլորը, այդ թվում եւ ռամկավարները, եւ դաշնակցականները, կարծում եմ, երազում են այդպիսի պետականության մասին: Բայց դրա ամենաթույլ նշաններն անգամ չեն երեւում: Եւ այդ պայմաններում մարտահրավերն խելապես վտանգավոր է, մանավանդ եթե նախագահը նկատի ուներ իր եւ ՀՀՇ-ի պատկերացրած պետականությունը, որի գինը պետք է լինի ոչ միայն Ղարաբաղը, այլեւ շատ ու շատ ուրիշ բաներ: Եւ ամեն անգամ նախագահի ու իր մարդկանց այս սեփական անսխալականության զգացումով գերհագեցած ելույթներից հետո ուզում ես հարցնել՝ ո՞ւր է մեզ առաջնորդում նախագահը «երկաթե ձեռքով»: Համենայն դեպս, այն կեսը, որ նա մեզ արդեն հասցրել է, չափազանց մռայլ տպավորություն է գործում:

Եւ նորից ու նորից այդ անհիմաստ-բռնական, անհիմաստ-հաղթական տոնը ընդդիմության մասին եւ ընդդիմության հետ խոսելիս: Մի՞թե նախագահը եւ նրա աշխատակիցները գլխի չեն ընկնում, որ ընդդիմության դեմ տարած իրենց բոլոր «հաղթանակները» իրենց պարտություններն են. դրանցով չարժե պարծենալ, ժողովուրդն այլեւս այդ խայծը կուլ չի տալիս: Ամենահասարակ տրամաբանությունը հուշում է, որ որեւէ պետության նախագահ կարող է հպարտանալ միայն արտաքին թշնամիների դեմ տարած հաղթանակներով, բայց ոչ երբեք իր երկրի ժողովրդի թեկուզ մի մասի դեմ տարած հաղթանակով, որովհետեւ ընդդիմությունը նույն ժողովուրդն է, նրա մի մասը, նրա հոգեբանության եւ ըմբռնումների արտահայտիչներից մեկը... Եւ վերջապես, չէ՞ որ անհարգալից տոնը ընդդիմության հանդեպ հարվածում է առաջին հերթին ու շատ զգալի հենց իր՝ նախագահի հեղինակությանը, չէ՞ որ մարդկային հարաբերությունների որոշ նորմեր պարտադիր են եւ քաղաքագետներին ու պետական գործիչներին:

Բայց այստեղ կա մի ուրիշ, շատ ավելի էական դժվարություն, որ մեր հանրապետության ղեկավարությունը համառորեն վանում է իրենից: Երբ ընդդիմությունն «անմակարդակ» է, ապա նույնքան «անմակարդակ» է կառավարությունը (չակերտների մեջ վերցված բառը կառավարության կողմնակիցներն ու գործիչները շատ են սիրում): Մի ժողովուրդ, որ ծնում է վատ կառավարություն, չի կարող ծնել լավ ընդդիմություն, եւ ընդհակառակը:

Հայաստանի օրինակը մի անգամ եւս, դժբախտաբար, հաստատում է այս դժվարությունը:

Ժողովուրդը հուսահատված է իր քաղաքագետներից առհասարակ՝ եւ նրանցից, որ գտնվում են կառավարական կաբինետներում, եւ նրանցից, որոնք զբաղեցնում են խորհրդարանի ընդդիմության աթոռները: Հայաստանում ստեղծված վիճակի համար պատասխանատվության չափերն, անկասկած, տարբեր են, թեկուզ միայն այն պատճառով, որ կառավարման բոլոր լծակներն այսօր միայն ու միայն կառավարության ձեռքին են, իսկ ընդդիմությունը զրկված է կառավարության եւ նախագահի որոշումների վրա որեւէ կերպ ազդելու հնարավորությունից: Բայց այսօր երեխան անգամ գիտե, որ նախագահին անօրինակ լիազորությունները տրվել են նաեւ այսօրվա ընդդիմության ջանքերով: Ընդդիմությունն ինքնիրեն զրկեց կառավարության վրա հուսալի հսկողություն սահմանելու հնարավորությունից: Այդ էլ դեռ կարելի է հասկանալ. նորընտիր խորհրդարանն անփորձ էր, բոլորը նման էին ոգեւորված պատանիների: Բայց հիմա՞: Չէ՞ որ հիմա էլ ընդդիմության գործողությունները իսկապես հուսահատեցնող տպավորություն են գործում: Նույնիսկ այն շատ քիչ հնարավորությունները, որ մնացել են ընդդիմության ձեռքում, օգտագործվում են շատ վատ: Ընդդիմադիր կուսակցությունները եւ ուժերը չեն կարողանում համաձայնության գալ անգամ ամենակարեւոր, իսկապես համազգային նշանակություն ունեցող խնդիրների շուրջ, ամեն անգամ նեղկուսակցական հաշիվները քանդում են դաշինքները, առանց որոնց ընդդիմությունը անզոր է որեւէ հարց լուծել:

Նախագահը հասկացել է, որ այսօրվա ընդդիմությունն ի վիճակի չէ միասնական ճակատ կազմելու, եւ սա է նրա ինքնավստահության ու հաղթական շեշտերի գլխավոր աղբյուրներից մեկը:

Այսպես եմ ես (եւ կարծում եմ, այս հանրապետության քաղաքացիներից շատ-շատերը) տեսնում վիճակը ՀՀ քաղաքական Օլիմպոսում:

Եւ ուրեմն, ստացվում է, մի կողմից, հուսահատված եւ բարոյալքվող ժողովուրդ (չվախենանք բառերից, դժվարությունն այդ է), մյուս կողմից՝ անպատասխանատու կառավարություն (դարձյալ չվախենանք բառերից, մեր այսօրվա ղեկավարների ինքնավստահությունը կարող է ծնվել միայն պատասխանատվության գիտակցության բացակայությունից) եւ անզոր ընդդիմություն: Այս եռանկյան երկու կողմերի ճակատագիրը կարող էր մեզ շատ չհուզել, կառավարություններն ու ընդդիմադիր կուսակցությունները գնում են ու գալիս, բայց ժողովրդի ճակատագիրը, որ եռանկյան հիմքն է ու ամենաթանկագին տարրը, սերտորեն կապված է նախորդ երկուսի հետ: Այսօրվա Հայաստանի Հանրապետության պայմաններում անձեռնհաս անպատասխանատու կառավարությունը կարող է իսկապես կործանել մի ժողովուրդ, որը դիմացել է շատ ծանր փորձությունների եւ այդ դեպքում ընդդիմությունը հենց իր անկարողության պատճառով կիսելու է կառավարողների պատասխանատվությունը:

Խնդիրն ամենեւին այն չէ, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի կառավարությունը պետք է հրաժարական տա: Աղետի պահին կուսակցական համակրանքներն ու հակակրությունները ի՞նչ արժեք ունեն: Խնդիրն այն է, որպեսզի ժողովրդին վերադարձվի գոնե նվազագույն հավատ ապագայի, անվտանգության, իր իսկ գոյության հանդեպ: Եւ հանուն դրա քաղաքական ուժերը պարտավոր են գնալ ամենաարմատական լուծումների՝ լինի դա հրաժարական, վաղաժամկետ ընտրություններ, համաձայնություն թե մի այլ բան:

Չէի ուզենա պաթետիկ լինել, բայց այն, ինչով ես ուզում եմ ավարտել այս խորհրդածությունները, մեր օրերի դառը ճշմարտությունն է՝ ժողովրդի բուն գոյությունն է վտանգի տակ, պարոնայք...

ԱԶԱՏ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

ՀՀՇ-Ն

Ներքեւները դժգոհում էին, վերեւները՝ փորձում ոգեւորել

Հայոց համազգային շարժման հերթական հինգերորդ համագումարի նկատմամբ հասարակության վերաբերմունքը միանշանակ չէր: Մի կողմից, ամենեւին էլ միեւնույնը չէր, թե ինչպիսի գնահատական է ստանալու Հայաստանի ներկա վիճակն իշխող կուսակցության բարձրագույն ատյանում: Մյուս կողմից, ավելի գերակշռողն անտարբերությունն էր՝ բնակչությունն իրեն հուզող հարցերի պատասխաններն ամենեւին էլ ՀՀՇ-ի հետ չի կապում:

Վերջին հանգամանքն էլ դարձավ այն կիզակետը, որի շուրջ ծավալվեցին համագումարի պատվիրակների, կազմակերպության խնդիրների եւ հետագա ճանապարհի հարցում ունեցած կարծիքներն ու մոտեցումները:

ՀՀՇ վարչության նախագահ Տեր Հուսիկ Լազարյանը կազմակերպության ակնհայտ հաջողությունների թվում նշելով հանրապետության արտաքին եւ ներքին քաղաքականության հաջողությունները՝ «Արցախի հզոր ինքնապաշտպանությունը, դիվանագիտական հաջողությունները, ներքին քաղաքականության կայունությունը, անցած տարվա մայիս-օգոստոս ամիսների քաղաքական ճգնաժամից դուրս գալը եւ այլն», միաժամանակ ցավով նկատեց. «Ամեն դրական քայլ, որ արել կամ անում է ՀՀՇ-ն, անարձագանք է մնում»: Եւ դրա հիմնական պատճառը, նրա կարծիքով, այն է, որ «ՀՀՇ-ն չունեցավ իր ամենօրյա լրատվության միջոցը»: Արդյունքում, ըստ Տեր Հուսիկի, «տեղեկատվության պակասը, ընդդիմադիր որոշումներին ՀՀՇ անդամների եւ տեղական կազմակերպությունների անհաղորդ մնալը առաջացնում է լքվածության եւ անտարբերության պատրանք, որն ավելի է խորանում անպաշտպանվածության զգացումով»:

Այսինքն առաջ էր տարվում հետեւյալ միտքը. ՀՀՇ վարչությունը հիմնականում զբաղված է պետական շինարարության խնդիրներով եւ ընդդիմության քայքայիչ գործունեության չեզոքացմամբ, բայց այդ մասին զանգվածներին եւ իր շարքային անդամներին տեղեկացնելու հնարավորություն չունի:

Սակայն համագումարի պատվիրակներից շատերին այլ հարցեր էին հուզում, եւ նրանց տրամադրվածությունը բավականին հեռու էր վարչության նախագահի կողմից առաջարկվող սցենարով ընթանալու մտքից: Հավուր պատշաճի նշելով պետության այս կամ այն նվաճման մասին, շրջանային կազմակերպությունների ներկայացուցիչները համագումարի ուշադրությունն այնպիսի հարցադրումների վրա էին դարձնում, որոնց ՀՀՇ ղեկավարությունը շարունակ խուսափողական պատասխաններ է տվել:

Այսպես, նրանց դուր չէր գալիս, որ ՀՀՇ-ն, ըստ էության, վերածվել է «պետական մարմինների կցորդի», «ՀՀ նախագահի խորհրդականների խմբի», «իշխանություններին սպասարկող կազմակերպության», եւ նրա, որպես քաղաքական կազմակերպության, դերը պարզապես անհետացել է: Շատերին անհասկանալի էր մնում, թե այդ ինչպե՞ս է ՀՀՇ-ն կառավարող կուսակցություն, երբ կադրային հարցեր լուծելիս շարժման ակտիվիստներն անտեսվում են, իսկ տեղական կազմակերպություններին շրջանային ու ՀՀՇ-ական ղեկավարներն ուղղակի բանի տեղ չեն դնում:

Կազմակերպության հետագա ճանապարհով մտահոգվածներն ստեղծված վիճակին ավելի խորը նայելու փորձ էին կատարում. նրանց չէր բավարարում այն բացատրությունը, թե ՀՀՇ-ի շարքերի խիստ նվազման պատճառը մարդկանց պատասխանատվությունից խուսափելը կամ «առնետային» հակումներն են: Ավելին, որոշ ելույթ ունեցողներ հարց էին տալիս, թե այդ ինչպես է, որ ընդամենը մի քանի տարի առաջ ազգի ճնշող մասն իրեն ՀՀՇ-ական էր համարում, իսկ այսօր անգամ անդամներն են հիասթափված հեռանում:

Իսկ նրանցից մեկն ավելի մռայլ էր տրամադրված. «Եթե մենք խուսափեցինք վրացական տարբերակից, ապա գնում ենք ադրբեջանականին, որտեղ ժողճակատի ներկայացուցիչների գլուխներն են թռցնում»:

Եւ վերջապես, ինչո՞ւ իշխանության գալուց հետո ՀՀՇ գաղափարախոսությունը չդարձավ ժողովրդինը, եւ այսօր բնակչության մեծ մասն առաջ նայելու փոխարեն հին օրերն է երազում...

Այս ոգով ելույթները բավականին շատ էին: Եւ նրանց հակահարված տալու առաջին փորձը ՀՀ ԱԳ նախարար, ՀՀՇ վարչության անդամ Վահան Փափազյանը կատարեց: Նա, չհամաձայնելով այն մտքի հետ, որ ՀՀՇ կազմակերպությունը վատ վիճակում է գտնվում, իրեն նախորդած հռետորների խումբը «նվնվոց» անվանեց եւ որպեսզի հաստատի իր կարծիքը, հայտարարեց, թե Հայաստանում իսկական ընդդիմություն չկա: Իսկ ավելի համոզիչ լինելու համար արտաքին գործերի նախարարը հարեւան եւ այլ երկրների ներքին իրադարձություններն օրինակ բերեց:

Սակայն այս միջամտությունը դահլիճի եւ հետագա ելույթ ունեցողների տրամադրության վրա ցանկալի արդյունք չտվեց. ՀՀՇ պատվախնդրական նկրտումների, կազմակերպության անմխիթար վիճակի մասին ելույթները որն. Փափազյանի մեղադրանքից հետո ավելի ընդգծված դարձան:

Միանգամայն այլ մարտավարություն ընտրեցին հանրապետությունում ղեկավար պաշտոններ զբաղեցնող ՀՀՇ մյուս անդամները: ՀՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանն անկախ պետականության կառուցումն անհակադարձելի դարձնելու հիմնական երաշխիքը Հայոց համազգային շարժումը համարեց, որն ընդդիմության անկարողության պատճառով սեփական իր վրա է վերցրել նաեւ նրանց դերը: Իսկ իր ելույթի վերջում ամենակարեւոր քայլը կատարեց, հայտարարելով, որ ոչ ՀՀ նախագահը եւ ոչ էլ մյուս քաղաքական գործիչները երբեք այդքան վստահ չէին գործի, եթե չլինեին ՀՀՇ-ի ամուր հենարանը՝ սկզբնական կազմակերպությունները:

Այս միտքն ավելի խորացրեց ՀՀ ՆԳ նախարար Վանո Սիրադեղյանը, որը ՀՀ նախագահի միջազգային ասպարեզում ունեցած հեղինակությունը ՀՀՇ գոյությամբ բացատրեց:

Եւ նա բարեբախտություն համարեց, որ ժամանակին Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը կարողացավ խուսափել ընդդիմության՝ նրան համազգային նախագահ ներկայացնելու «խորամանկ» քայլից եւ չհեռացավ իր սոցիալական հենարանից:

Համագումարի պատվիրակների ինքնասիրության լարերի վրա ներգործելու այս ձեւը շատ ավելի ազդեցիկ եղավ, որի անմիջական արդյունքը ՀՀՇ վարչության նոր կազմի ընտրությունը եղավ:

Թեեւ ՀՀՇ վարչության նախկին կազմում արմատական փոփոխությունների միտված ընդգծված թեւ էր առաջացել, որը համագումարի պատվիրակների շարքերում մեծ թվով համակիրներ ուներ, ՀՀՇ գործադիր մարմնում եղած քաղաքականությունը շարունակելու կողմնակիցները կրկին գերակշռեցին:

Համագումարի «հաղթական» վերջաբանը դրեց ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, որը ներկա իշխանություններին ուղղված ճիշտ կամ սխալ քննադատությունը մեծահոգաբար վերագրեց նաեւ ՀՀՇ կազմակերպությանը եւ «արժանի» հակահարված տվեց իրադարձությունները «խեղաթյուրող» ընդդիմությանը:

Որքանով դա նրան հաջողվեց, դժվար է գնահատել, բայց ՀՀՇ 5-րդ համագումարի արդյունքներից դժգոհ մնացած պատվիրակները եւս քիչ չէին: Եւ առաջին հերթին այն պատճառով, որ նրանք իրենց հուզող շատ հարցերի պատասխաններն այդպես էլ չստացան:

ՀՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Սոցիոլոգիա

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՐԾԻՔԸ ՀԻՇՈՂՈՒԹՅԱՆ ՁԱՅՆ ՈՒՆԻ

կամ սոցիոլոգիա-հասարակական կարծիքի արտասանությու՞ն, կանխատեսումնե՞ր, իսկ գործնական քայլե՞րը

Վերջերս համեմատաբար շատացել են հասարակական կարծիքի հարցումները, իրողություն, որ գալիս է վկայելու հետեւյալի մասին. մեզ համար կարեւորվում ու ծանրակշիռ է դառնում հանրության կարծիքը: Բայց միաժամանակ հարցնում ենք. իսկ ո՞վ է հաշվի առնում դա: Եվ եթե հաշվի են առնում, ապա ի՞նչ չափով: Հարցադրումներ, որոնց շուրջը մտորումներ ու կարծիքներ խնդրեցինք արտահայտել Հայաստանի հեռուստատեսության եւ ռադիոյի հասարակական կարծիքի ուսումնասիրման կենտրոնի սոցիոլոգիայի բաժնի վարիչ, «Կարծիք» հաղորդաշարի հեղինակ եւ վարող ՍԵՐԳԵՅ ԵՐԻՑՅԱՆԻՆ:

Նման հարցադրումներով երբեմն դիմում են նաեւ՝ մեզ, խնդրելով որոշ մանրամասնություններ արտահայտել նաեւ սոցիոլոգիական հետազոտությունների անցկացման մասին:

Վերջերս Հայաստանի հեռուստատեսության եւ ռադիոյի հասարակական կարծիքի ուսումնասիրման կենտրոնն ավարտեց «Հայաստանի ղեկավարության աղագան» թեմայով հասարակական կարծիքի հարցումը: Նման հետազոտություն մի փոքր ավելի վաղ անց էր կացրել Հայաստանի ազգային ակադեմիայի սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնը (տնօրեն Գեւորգ Պողոսյան): Պարզվեց, որ ստացվել են անգամ տասնորդականի ճշտությամբ նույն արդյունքները:

Հիշեցնենք, որ «Ինչպիսի՞ն եք պատկերացնում Հայաստանի ապագան» հարցադրմանը, պատասխանել էին. «Որպես անկախ պետություն»՝ 22, տոկոսը, «Որպես ան[illegible]ություն եւ ԱՊՀ անդամ»՝ 43,4 տոկոսը, «Որպես որեւէ կոնֆեդերացիայի անդամ»՝ 12,4 տոկոս, «Որպես հզոր պետության անդամ»՝ 14,1 տոկոս, «Դժվարանում եմ պատասխանել»՝ 7,9 տոկոսը: Սոցիոլոգիական տարբեր կենտրոնների հետ արդյունքները փոխանակելիս շատ հաճախ ենք նման ուրախություն ու «զարմանք» ապրում, քանզի դրանք յուրովի կարող են պատասխաններ լինել նրանց համար, ովքեր արտահայտում են կասկածանքի նշույլներ: Չե՞ք հիշում Պարույր Հայրիկյանի հայտարարությունը Գերագույն խորհրդի նստաշրջանում: Չհավատալով ակադեմիայի սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնի կուսակցությունների մասին հարցման արդյունքներին, ԱԻՄ-ը անց էր կացրել հասարակական կարծիքի իր հարցումը եւ ստացել... նույն արդյունքները:

Եվ մեկ իրողություն. ինչպես վերոհիշյալ, այնպես էլ մեր եւ հասարակական կարծիքի մյուս կենտրոն[illegible] համար կարեւորը ճշմարիտ, [illegible] կարծիքը ներկայացնելն է եւ դրա հիման վրա եզրակացություններ կատարելը: Բնականաբար դրան պետք է նպատակաուղղված լինի յուրաքանչյուր հարցում:

Յուրաքանչյուր սոցիոլոգիական հետազոտություն անց է կացվում, իհարկե, ոչ ամբողջ բնակչության հետ: Ընտրանքի մեթոդը, ելնելով այս կամ այն հետազոտության բնույթից, թույլ է տալիս հաշվարկել այն սոցիոլոգիական դաշտը՝ մանրակերտը, որտեղ պետք է անցկացվի հետազոտությունը: Մասնավորապես, Երեւան քաղաքի մանրակերտը արտահայտվում է մեր 1200 համաքաղաքացիներով, որոնք ներկայացնում են բոլոր սոցիալական, տարիքային, սեռային խմբերը, կրթական մակարդակները, անհրաժեշտ համամասնություններով, որի հիման վրա էլ անց է կացվում հետազոտությունը:

Ովքեր պարբերաբար դիտում են «[illegible]ծիք» հաղորդաշարի բողար[illegible], գիտեն, որ մենք ոչ միայն [illegible] ներկայացնում ենք արդյունքները, այլեւ փորձում ենք ստանալ դրանց մեկնաբանությունները ոչ միայն գիտնական-մասնագետների, այլեւ քաղաքական գործիչների, պատգամավորների, իրավասու մարդկանց կողմից:

Մեր հաղորդաշարի փորձագետ, Հայաստանի ազգային ակադեմիայի սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնի տնօրեն Գեւորգ Պողոսյանը պարբերաբար հանդես է գալիս մեկնաբանություններով եւ առաջարկություններով: Եվ ոչ միայն նա, նաեւ քաղաքագետներ, տնտեսագետներ, պատմաբաններ, լրագրողներ: Մեր վերջին բողարկումներից մեկը նվիրված էր արտագաղթին: Խնդրել էինք դատողություններով հանդես գալ Գեւորգ Պողոսյանին, լրագրող-քաղաքագետ Արամ Սաֆարյանին, ՆԳՆ հրավիրների եւ արտասահմանյան քաղաքացիների հաշվառման բաժնի պետ Մաթեւոս Կոտոյանին եւ Գխ մարդու իրավունքների եւ ազգությունների հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Ռաֆայել Պապայանին:

Թողարկման ընթացքում ներկայացվեցին սոցիոլոգիական արդյունքները եւ կանխատեսումներ, մասնավորապես, որ արտագաղթը վաղը, մյուս օրը կարող է ընդունել մեծ չափեր եւ, բնականաբար, պետք է նախ եւ առաջ այդ տեղաշարժերի հաշվառում կատարել եւ համապատասխան օրենք ընդունել, որը թույլ կտա ոչ միայն վերահսկել երեւույթը, այլեւ գործնական քայլեր կատարել:

Փաստորեն, այստեղ եւս ներկայացվեց հասարակական կարծիքը, որը թույլ տվեց մեզ կանխատեսումներ եւ եզրակացություններ անել, որոնց մասին էլ տեղյակ պահեցինք իրավասու մարդկանց:

Նրանք էլ հանդես եկան որոշակի մտադրություն-ցանկություններով: Մաթեւոս Կոտոյանը նշեց, որ իրենց գործունեության համար անհրաժեշտ օրենսդրական դաշտ չկա, իսկ Ռաֆայել Պապայանը անհրաժեշտ համարեց այդ եւ նմանօրինակ հարցերի կարգավորման համար օրենքի նախագիծ պատրաստել եւ դրա հիման վրա ստեղծել ներգաղթային ծառայություն: Կամ մեր հետազոտությունները եւ հաղորդումները ժողովրդագրական փոփոխությունների, մասնավորապես ծնունդի նվազման մասին:

Այստեղ եւս միանշանակ էր կանխատեսում-եզրակացությունը. ժողովրդագրական փոփոխությունները այն չափերի են հասել, որ պետք է կառավարելի դարձնել այն հաշվով, որ տարիներ հետո Հայաստանում լուրջ դժվարությունների հիմք չդառնան:

Նման եզրակացություն արտահայտեց նաեւ Գերագույն խորհրդի առողջապահության եւ սոցիալական հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Բագրատ Ասատրյանը: Ուրեմն հանձնաժողովը տեղյակ է, քաջածանոթ է սոցիոլոգների, լրագրողների մտահոգություններին եւ գուցե գործնական քայլեր կատարվեն: Թվում է, թե շատ դեպքերում նման քայլերով սոցիոլոգիական հետազոտությունն իր արածը պետք է ավարտած համարի: Իսկապես թվում է: Բայց մի՞թե են օրենսդիր եւ գործադիր մարմինները հասակ գործում եւ իրենց խոսքը գործ դարձնում:

Հուսանք, որ այս անգամ ժողովրդագրական փոփոխությունների եւ արտագաղթի ահագնացող խնդիրները կշարունակվեն մնալ ոչ միայն սոցիոլոգների, այլեւ Գերագույն խորհրդի եւ կառավարության ուշադրության կենտրոնում:

Իսկ եթե անուշադրության մատնվե՞ն այդ սոցիոլոգիական հետազոտությունները, արդյունքները, կանխատեսումները եւ եզրակացությունները:

Հասարակական կարծիքի ուսումնասիրման կենտրոնը եւ «Կարծիք» հաղորդաշարը նման դեպքում կրկին դիմում են նույն թեմային, նորից ներկայացնում «Կարծիք» հաղորդաշարի էջերում, հանդիպում նրանց, ովքեր խոստումներ են տալիս: Ցավոք, լոկ խոստումներ:

Այժմանը կարող է անել հասարակական կարծիքը եւ զանգվածային լրատվության միջոցը:

Այստեղ ուրիշ հարց է ծագում. ինչպե՞ս կարելի է սոցիոլոգիական հետազոտություններին ավելի խորությամբ ծանոթացնել պատգամավորներին, կառավարության մարդկանց, խորհուրդներ տալ, համատեղ մշակել գործողություններ: Անցած տարի երկու սոցիոլոգիական կենտրոնների ղեկավարների եւ կառավարության անդամների հանդիպումներից հետո առաջարկվեց որոշ սննդամթերքների կտրոնային բաշխումը: Կամ երբեմն մեկ այլ սոցիոլոգիական հետազոտության արդյունքների վերլուծությունը մղեց շատ պատգամավորների քվեարկելու հօգուտ բնակարանների անհատույց սեփականաշնորհման: Նման դեպքեր շատ կարելի է բերել: Ցավոք, նույնքան կարելի է բերել հակառակը (եւս մեկ անգամ ուզում եմ իշխանություններին հիշեցնել, որ որքան էլ դժվար լինի երկրի վիճակը, պետք է բնակչության անապահով խավերին, այսօր այդպիսին է համարվում բնակչության 95 տոկոսը, տալ երաշխավորված գներով ու կտրոններով առաջին անհրաժեշտության սննդամթերք ու ապրանքներ: Սա կարող է շատ բանով նվազեցնել սոցիալական լարվածությունը, որը կարող է ավելի շատ հոգսեր ստեղծել կառավարության համար, քան այսօր անհրաժեշտ այդ սննդամթերք կամ ապրանք հայթայթելը: Չէ՞ որ շատ մթերքներ ու ապրանքներ պարզապես մեզ մոտ ենք արտադրում եւ Ռուսաստանում ու այլ հեռուներում պետք չէ փնտրել):

Օրինակներ էլ կան, երբ պատգամավորները ոգեւորում են, որոշակի քայլեր խոստանում երեքից ու դրանով իսկ մոռանում ամեն ինչ: Ինչ արած, նման դեպքերում, երեւի, չխնայելով ոչ ժամանակ եւ ոչ էլ նյարդեր, պետք է իրավասու մարդկանց իրենց խոստումները կամ պարզապես հրատապ լուծում պահանջող խնդիրների մասին հիշեցնել:

Այդ բոլորը բերում է եւս մեկ խոհ-առաջարկի: Երեւի ժամանակն է, որ հանրապետության բոլոր սոցիոլոգիական հետազոտությունների արդյունքները (գուցե որեւէ համակարգող կենտրոնի օգնությամբ) ոչ միայն հրապարակվեն, այլեւ ավելի հանգամանորեն վերլուծությունների տեսքով ներկայացվեն այն նախարարություններին, գերատեսչություններին, որոնք կարող են նվազագույն չափով լուծումներ տալ հետազոտություններում շոշափված հարցերին: Եթե [illegible] քայլեր չարվեն, գոնե ավելի [illegible] կնայեն ներկայացված հի[illegible] դիրներին (նման դեպքերում [illegible] օգտակար կարող են դառնալ [illegible] մասին քննարկումները): Երկ[illegible] ջերս հանրապետության բար[illegible] ճան ղեկավարներից մեկի [illegible] նարկում էինք «Կարծիք» հաղորդաշարի բողարկումներից մեկը [illegible] տահայտված սոցիոլոգիական [illegible] զոտության արդյունքները, [illegible] սաց. «Ձեր հաղորդաշարում [illegible] հայտված արդյունքները [illegible] «շոկային թերապիա» են մեզ համար: Դրանք անհրաժեշտ են [illegible] չավեց երեւում, այդ մեր [illegible] կան զրույցի ժամանակ, քննարկման ընթացքում:

«Կարծիք» հաղորդաշարի թողարկումներից մեկը ներկայացրեց «Երևանի խորհրդի նախագահի 100 օրը» սոցիոլոգիական հետազոտության արդյունքները: Իհարկե, մեկ հաղորդաշարի ընթացքում հնարավոր չէր ամեն ինչ ներկայացնել: Մեզ համար շատ հետաքրքիր էր, երբ հաղորդման հաջորդ օրը Երեւանի խորհրդի նախագահ Վահագն Խաչատրյանը մեր կենտրոնին [illegible] րեց ավելի համակողմանի վեր[illegible] ծության ենթարկել արդյունք[illegible] ըեշտը դնելով այն սոցսահմանության [illegible] որ բնակչությունն ունի Երեւան[illegible] խորհրդից: Տեղի ունեցավ նաեւ [illegible] նարկում: Իրենց իսկ առաջարկությամբ, մենք նույն հետազոտությունը կկրկնենք սեպտեմբերին, որը թույլ կտա պարզել, թե ինչ է արվել հետազոտություններից հետազոտություն ժամանակաշրջանում եւ ինչպե՞ս են փոխվել հասարակական կարծիքի դիրքորոշումները:

Ընդհանրապես, երեւի պետք է գտնել ձեւեր, միջոցներ, որոնք հնարավորություն կտան հասարակական կարծիքին ամենագործուն [illegible] եռանդուն մասնակցություն [illegible] նալ կառավարման գործընթա[illegible]րին, այն հաշվով, որ որոշումներ կայացնելիս հաշվի առնվեն հասարակության տրամադրությունները, ցանկություններն ու առաջարկությունները: Հակառակ դեպքում, այն անջրպետը, որ ստեղծվում է հասարակայնության եւ իշխանությունների միջեւ, կարող է խորանալ, իսկ դա կարող է առաջ բերել անցանկալի երեւույթներ ինչպես առաջինների, այնպես էլ երկրորդների համար: ■

ԵՐԵՎԱՆԻ ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԵՆԵՋՄԵՆՏԻ «ԳԱԼԻՔ» ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է 1993-94 ՈՒՍ. ՏԱՐՎԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Ինստիտուտը պատրաստում է բարձրագույն կրթության միջազգային չափանիշներին համապատասխան իրավագիտության եւ մենեջմենտի բարձրակարգ մասնագետներ:

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ շրջանավարտները կստանան իրավագիտության բակալավրի կոչում եւ կարող են աշխատել արտաքին եւ ներքին տնտեսական հարաբերությունների, բիզնեսի, միջազգային հարաբերությունների եւ այլ բնագավառներում, դատաքննչական, դատախազական, պետական իշխանության եւ կառավարման մարմիններում:

ՄԵՆԵՋՄԵՆՏԻ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ շրջանավարտները կաշխատեն արտադրության կազմակերպման եւ կառավարման, աշխատանքի գիտական կազմակերպման, մարկետինգի, սպասարկման եւ մատակարարման կազմակերպման, ֆինանսավարկային եւ տնտեսական կյանքի այլ բնագավառներում:

ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՈՒՄ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԱԾ Է ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՉԿՏՐՎԱԾ, ԱԶԱՏ ՈՒՆԿՆԴԻՐՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԳՐԱՖԻԿՈՎ:

Դիմորդները ընդունելության քննություններ են հանձնելու հետեւյալ առարկաներից

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏՈՒՄ

Հայոց լեզու (շարադրություն), հայոց պատմություն (բանավոր), օտար լեզու (բանավոր):

ՄԵՆԵՋՄԵՆՏԻ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏՈՒՄ

Հայոց լեզու (թելադրություն), մաթեմատիկա (բանավոր), օտար լեզու:

Ընդունելությունն անց է կացվում մրցութային կարգով:

Դիմորդները ներկայացնելու են հետեւյալ փաստաթղթերը.

- դիմում ինստիտուտի տնօրենի անունով
- միջնակարգ կամ միջնակարգ մասնագիտական կրթության վկայական (փոկականը)
- ինքնությունը հաստատող փաստաթուղթ
- տեղեկանք առողջական վիճակի մասին (Ու-86 ձեւ)
- վեց լուսանկար (3-4 չափի)

Փաստաթղթերի ձեւակերպման եւ ընդունելության քննություններին մասնակցելու համար դիմորդը պետք է ինստիտուտի դրամարկղ մուծի 1500 ռուբլի, որն անկախ քննությունների արդյունքից ետ չի վերադարձվում:

Ուսման մեկ տարվա վարձը կազմում է 80 000 ռուբլի: Դրամական կուրսի էական փոփոխության դեպքում ինստիտուտն իրեն իրավունք է վերապահում փոխել ուսման վարձի չափը: Ուսման վարձը կարելի է մուծել կանխիկ կամ փոխանցումով:

Փաստաթղթերն ընդունվում են հունիսի 25-ից:

Ընդունելության քննությունները հուլիսի 20-31-ը եւ օգոստոսի 20-31-ը:

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԸ ԱԶԱՏ ՈՒՆԿՆԴԻՐՆԵՐԻ ԲԱԺՆՈՒՄ ԵՌԱՄՅԱ ՈՒՍՈՒՑՄԱՄԲ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ՍՏԱՆԱԼ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ընդունող հանձնաժողովին:
Մեր հասցեն՝ Երվանդ Քոչարի 12/1, Նար-Դոսի անվան թիվ 14 միջնակարգ դպրոց (մետրոյի «Զորավար Անդրանիկ» կայարան):
Հեռախոսներ՝ 55-07-70, 57-32-60, 55-58-78

ԸՆԴՈՒՆՈՂ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA

Հատուկ դասընթացների բաժին
կարճ դասախոսություններ

1. Զանգվածային լրատվական միջոցները ժամանակակից ժողովրդավարական հասարակությունում

Երեքշաբթի եւ հինգշաբթի, ժ. 18:00-21:00
Հուլիսի 1-15, 1993
Դասախոս՝ Ջոն Բալյան

2. [illegible]ներ՝ աղբավայրերի նախագծումը, ճինարարությունը եւ սանիտարական [illegible] գնահատումը թեմայով

[illegible] շաբաթ օր, ժ. 10:00-15:00
Հուլիսի 3-17, 1993
Դասախոս՝ Սուրեն Դավթյան

3. Շրջակա միջավայրի պաշտպանության քաղաքականության ուղղությունները

Երկուշաբթի, չորեքշաբթի, ուրբաթ, ժ. 18:00-21:00
Հուլիսի 7-16, 1993
Դասախոս՝ Փոլ Քալլյան

4. Լրատվական դիվանագիտություն, Հայաստանը եւ նրան վերաբերվող ցերի ներկայացումը ամերիկյան հեռուստատեսությամբ 1988-1993

Երեքշաբթի եւ հինգշաբթի, ժ. 18:00-21:00
Օգոստոսի 3-19, 1993
Դասախոս՝ դր. Լեւոն Սարաֆյան

Դասախոսությունների վայրը՝ ՀԱՀ-ի փոքր դահլիճ, 5-րդ հարկ:
Դասախոսությունների լեզուն՝ անգլերեն, հայերեն համընթաց թարգմանությամբ:
Յուրաքանչյուր դասընթացի գրանցման արժեքը 200 ռուբլի:
Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 27-33-70, 27-16-58:

digitised by A.R.A.R.@

Բաժին

ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻ ԹՈՒՐՔԵՐ. ՎՏԱՆԳԱՎՈՐ ԵՎ ՊԱՅԹՅՈՒՆԱՎՏԱՆԳ ԻՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆրանսիական «Ֆիգարո» թերթը գրում է, որ Գերմանիայի թուրքերի դրությունը վերջին ամիսներին չափազանց բարդացել է։ Զոլինգենի հայտնի դեպքերից հետո, որի ընթացքում հրդեհին զոհ գնացին 5 թուրքեր, որին հետեւեցին թուրքերի կազմակերպած ցույցերը, Գերմանիայի կառավարությունը եւ գերմանացիներն ընկան չափազանց լարված դրության մեջ։ Հիշեցնենք, որ շուրջ 1,9 մլն թուրք գաղթականներ բնակություն են հաստատել Գերմանիայում։ Այդուհանդերձ, գերմանական թուրքերի ակնկալվելիք բուռն հակազդեցությունն ուղղվեց ոչ թե Գերմանիայի կառավարության, այլ միմյանց՝ աջակողմյան եւ ձախակողմյան թուրքական խմբակցությունների միջեւ, որը Գերմանիայի ներքին կայունությանը մեծ հարված է հասցնում, իր բոլոր երեւութական հետեւանքներով հանդերձ։

Վերոհիշյալ խմբակցություններից ամենից ակտիվները ֆաշիստական արմատներ ունեցող ծայրահեղ աջ «Գորշ գայլեր» կազմակերպությունը, քրդական ահաբեկչական շարժումը եւ իսլամական ծայրահեղ թուրքական հոսանքն են։

Ըստ «Ֆիգարոյի», առաջին անգամ գերմանացիները զգացին իրենց իսկ երկրում հաստատված եւ քաղաքականապես կազմակերպված թուրքական հզոր գաղութի գոյությունը։

Առավել միասնական թվացող այս գաղութը, այդուհանդերձ, ընդգրկում է երեսունից ավելի կազմակերպություններ, որոնց փոխհարաբերությունները միշտ չէ, որ կարելի է բարեկամական անվանել։ Սակայն Զոլինգենի դեպքերից հետո այս կազմակերպությունները միավորվեցին Բոննում Գերմանիայում Թուրքիայի հյուպատոսի շուրջը։

Գերմանիայի թուրքերի կենտրոնը Քյոլն քաղաքն է, որն ունի 75 հազարանոց հզոր գաղութ, միավորված Տիբիդ մզկիթի շուրջը։ Այս մզկիթը ֆինանսավորվում է Սաուդյան Արաբիայի կողմից 1984 թ. ի վեր եւ միասին ունի վերածվելու եվրոպական թուրքերի միավորման եւ իսլամական արմատականության արշավը կազմակերպելու ստրատեգիական հենակետի։ Մզկիթը եւ նրան կից 350-ի չափ ընկերությունների անձամբ հսկում է Թուրքիայի հյուպատոսարանի առաջին կցորդ Օսման Նուրի Գյուրսոյը։ Այս կազմակերպությանը հակառակ գործում են բավականին ազդեցիկ «Նոր աշխարհի միություն» եւ «Քյոլնի իսլամական միությունների ֆեդերացիա» կազմակերպությունները, որոնք մանրաքայլ հսկվում են գերմանական գաղտնի ոստիկանության կողմից։ Վերջիններիս բուն գործունեության նպատակը ներկայիս Թուրքիայի վարչակարգի տապալումն ու փոխարենը իսլամական շիդի պետականության հաստատումն է։

Այդ կազմակերպություններից մեկի քարտուղար Հասան Օզդոկան նույնիսկ չի թաքցնում իր սերտ կապերը Ալժիրի ԻՓՃ իսլամական կազմակերպության եւ իրանական մի շարք իսլամական խմբակների հետ։ Հասան Օզդոկան հպարտանում է, որ կապի ժամանակակից սարքավորումներով հագեցած իր աշխատասենյակից կապեր է հաստատում Քյոլնի 12, Գերմանիայի 336 եւ Եվրոպայի 550 մզկիթների միջեւ։ Կազմակերպությունը կապերի մեջ է նաեւ 1250 ասոցիացիաների հետ եւ իր տրամադրության տակ ունի 90 հազար հոգի Գերմանիայում, իսկ 160 հազար՝ ողջ Եվրոպայում։ Գերմանական գաղտնի ոստիկանության տվյալներով, 17 հազար ակտիվիստներ այս կազմակերպությունը համարել են «վտանգավոր»։

Սրան հակառակ, գերմանական աջ ծայրահեղականները եւ հատկապես ցեղապաշտները ներկայանում են 82 կազմակերպություններով եւ 65 հազար ակտիվիստներով։ Իրադրությունը ծայրաստիճան լարված ու պայթյունավտանգ է այսօր Գերմանիայում։

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Սաուդյան Արաբիա

Ընդդեմ մարդու իրավունքների պաշտպանությա՞ն

Մի հարգարժան, փոքրիկ խումբ էր վերջերս առաջ եկել Սաուդյան Արաբիայում պայքարելու համար մարդու իրավունքների պաշտպանության։ Իրենց նորաստեղծ կազմակերպությունը ներկայացնելիս, Օրինական իրավունքների պաշտպանության կոմիտեի (ՕԻՊԿ) հիմնադիր անդամները շեշտը դնում էին իրենց կողմից առաջադրված համեմատաբար համեստ նպատակների վրա, որոնք անկախ քաղաքական կամ կրոնական բարեփոխումներից ուղղված պետք է լինեին գործազրկության, հողազրկության եւ նման այլ հարցերի լուծմանը։ Դրանք մարդու տարրական իրավունքների հանդեպ ցուցաբերված ոտնձգությունների հետեւանք են, նշում էին նրանք։

Նրանց գոյությունը անմիջապես ճնշվեց կառավարության կողմից, որն անհապաղ պատժամիջոցներ կիրառեց խմբի անդամների նկատմամբ։ Նրանք կորցրին իրենց պաշտոնները։ Նրանց ներկայացուցիչը ձերբակալվեց։ Նա ֆիզիկայի դասախոս էր եւ խմբի գլխավոր քարտուղարի որդին։

Իսկ հիմնադիր անդամներից մեկին, որը կրոնավոր արմատական լինելով ընդգրկված էր կազմակերպության մեջ մյուսներին «պաշտպանելու» նպատակով, իշխանությունների ներկայացուցիչները համոզեցին, որ նա հեռանա կոմիտեից եւ գործ չունենա նրա անդամների հետ։ Խմբի մյուս հետեւորդներին ու նեցուկ կանգնողներին էլ հետապնդում են, հարցաքննում ու զգուշացնում։

[illegible]ուհանդերձ Օրինական իրավունքների պաշտպանության կոմիտեն [illegible] պայքարում է եւ [illegible] փորձեր անում հաս[illegible] [illegible]ներ պաշտպանելով քաղ[illegible] [illegible]ների եւ երկրի դատա[illegible] [illegible]ի վերաբերյալ։ ■

Չիլի եւ Արգենտինա

Փոխշահավետ համագործակցություն

Չիլին եւ Արգենտինան սկսել են ավելի սերտ համագործակցել միմյանց հետ։ Դարասկզբին նրանց միջեւ հակամարտությունը կանխելու նպատակով Մեծ Բրիտանիայի Էդուարդ 7-րդ թագավորն էր միջամտել, իսկ 1979-ին, երբ այդ հակամարտությունը պատերազմի վտանգ էր սպառնում, Հռոմի Հովհաննես Պողոս 2-րդ պապն էր դարձել հաշտարար։ Այսօր միասնական ջանքերով բարգավաճելու հույսը երկուսին էլ ստիպում է վերանայել իրենց հարաբերությունները։

Քաջ գիտակցելով, որ երկրի վերականգնման համար անհրաժեշտ է կապիտալի եւ մասնագետների ներհոսք, Արգենտինայի նախագահ Մենեմը, հիացած Չիլիի ակնառու տնտեսական վերելքով եւ մի կողմ թողնելով տարիների ազգայնամոլական բանավեճը, կանաչ ճանապարհ է բաց արել Չիլիի գործարարների առջեւ։ Չիլիի նախագահը, մյուս կողմից, նույնպես շուկաներ ձեռք բերելու ակնկալությամբ, քաջալերում է իր հայրենակիցների «թափանցումը» հարեւան պետության տարածք։

Համագործակցության ոլորտներից 5-ը էներգիայի պաշարներն են։ Երկու երկրներն այժմ զբաղված են մի խողովակաշարի կառուցմամբ, որն Արգենտինայից նավթ կհասցնի Չիլի, բավարարելով նրա պահանջարկի 40 տոկոսը, իսկ 1 միլիարդ դոլլար արժողությամբ կառուցված համատեղ մի ձեռնարկություն օրական 8 միլիոն խորանարդ մետր բնական գազ կհայթայթի Չիլիին։ Իր հերթին Չիլին Արգենտինային կմատակարարի էլեկտրաէներգիա։

Մյուս ոլորտներից կարելի է նշել համակարգիչների լեզուն հասկացող մասնագետ ղեկավարների պատրաստումը Արգենտինայում, որտեղ մի շարք հիմնարկներում չիլիացի տնօրենները հայտնաբերել են աշխատավարձի ցուցակներում գրանցված, բայց իրականում գոյություն չունեցող տասնյակ աշխատողների։

Սակայն թվում է, թե առայժմ համագործակցությունը միակողմանի է։ Վերջին 3 տարում Չիլիի ներդրումները Արգենտինայում աճել են տասնապատիկ, մինչդեռ Արգենտինայի ներդրումները Չիլիում կազմում են դրա սոսկ մեկ տասներորդը։ Նույն ժամանակահատվածում առեւտուրը երկու երկրների միջեւ կրկնապատկվել է։

Պետք է նշել նաեւ, որ նախկին կասկածներն ամբողջովին չեն վերացել։ Չիլիական բանակն այսօր էլ պատրաստ է պայթեցնելու երկու պետությունների սահմաններում գտնվող լեռնանցքներից մի քանիսը։ Զգացվում է նաեւ որոշ տնտեսական լարվածություն։ Նոր հարաբերությունների նկատմամբ հավաս չեն ներշնչում երկու պետությունների գինու եւ մրգի արտադրողները, որոնք վաղեմի թշնամիներ են։ Չիլիում որոշ շրջաններ չեն ցանկանում թույլատրել Արգենտինայի բեռնատար նավերի մուտքը Չիլիի նավահանգիստներ, վախենալով, որ նրանք այդ նավահանգիստները կօգտագործեն «գրավելու» իրենց ափական շուկաները։

Այնուամենայնիվ, հակառակ որոշ զգուշավորության, համագործակցությունը շարունակվում է, երկու երկրներն էլ գիտակցում են, որ այն փոխշահավետ է, հարեւանի հետ լավ լինելն ամեն ինչ արժե։

The Economist, 18 հունիսի 1993

Անգլիա

Հուշարձան զոհված հրեաների հիշատակին

Լոնդոնում պլաստմասսայից արձանիկներ արտադրող Ջեկ Քեյգանը վերջերս այցելել է բելառուսական Նովոգրուդեց քաղաքը, որտեղ նրա ընտանիքը հազարավոր այլ հրեաների հետ սպանվել էր գերմանացիների կողմից քաղաքի գրավման օրերին։ Այցելության նպատակը զոհվածների հիշատակին երեք հուշարձան կառուցելու թույլտվություն ստանալն էր տեղի իշխանություններից։ Լինելով այդ վայրում երկու տարի առաջ, նա հիասթափությամբ հայտնաբերել էր, որ ոչ մի հուշարձան չկա այնտեղ, որտեղ հրեաները բնակչության գրեթե կեսն էին կազմում եւ հաստատվել էին այդ վայրերում դեռեւս 15-րդ դարից։

Վճռական մարդ լինելով, Քեյգանը կարողացել էր ազատվել ստորգետնյա մի թունելի միջից սողալով եւ միանալ ռուսական պարտիզանական ջոկատներին։ Նրա վճռականությունն այս անգամ էլ դրական արդյունք տվեց։ Նրան վերջապես հաջողվեց հուշարձանները կառուցելու թույլտվություն ստանալ Նովոգրուդեցի բյուրոկրատ քաղաքապետից, որը չէր ցանկանում հավատալ, թե 5 հազար հրեաներ սպանվել էին այդ տարիներին, եւ մոտակա շրջանի ղեկավարից, որին այնքան էլ դուր չէր գալիս տարածքում Դավթի աստղով պատվանդան տեղադրելու գաղափարը։

Այժմ մնում է պահպանել հուշարձանների բարձրորակ կառուցումը։ Այս հարցում նրան «համընդհանուր բարեկամության» օգնության ձեռք մեկնելու առաջարկով դիմել է բելառուս մի գործարար, որը խոստացել է վարպետ քարտաշներ գտնել եւ հետեւել ամբողջ աշխատանքին։ Իհարկե, գործարարի լավությունն անհատույց չի մնա։ Նա եւս զբաղվում է պլաստմասսայից արձանիկների արտադրությամբ եւ Քեյգանի հետ Լոնդոն է ուղարկում իր փոքրիկ գործարանի արտադրանքի նմուշները, հույս ունենալով այնտեղ նոր շուկա բացել իր համար։

Քեյգանը համաձայնվել է, եւ եթե ամեն ինչ բարեհաջող ընթանա, նա մտադիր է օգոստոսին տեղի ունենալիք հուշարձանների բացման արարողությանը հրավիրել այն 450 վերապրող հրեաներին, որոնք այժմ ցրված են Նյու Յորքից մինչեւ Թել Ավիվ ընկած տարածքում։ ■

[illegible]

Կոզիրեւը Ելցինի այցի մասին

Երեքշաբթի օրը Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը մեկնեց Աթենք։ Դա Ռուսաստանի ղեկավարի Հունաստան կատարած առաջին այցը կլինի երկու երկրների հարաբերությունների ամբողջ պատմության ընթացքում, ՌԻԱ-ի թղթակցին տված հարցազրույցում ընդգծեց Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը։ Նա նշեց, որ այցն առանձնահատուկ բնույթ ունի նաեւ այն պատճառով, որ Հունաստանը Արեւմուտքի առաջին երկիրն է, որի հետ հարաբերություններում Ռուսաստանն արդեն լուծել է անցյալի ժառանգության հաղթահարման հետ կապված բոլոր առաջնահերթ հարցերը։ Նախարարի խոսքերով, «Արեւմուտքի հետ Ռուսաստանի բնականոն հարաբերությունները ընդհանուր առմամբ ստեղծում են այն մթնոլորտը, որի պայմաններում ռուս-հունական փոխգործողությունը նոր հնչեղություն է ստանում»։ Ըստ նրա, երկու երկրների հարաբերությունների արմատները հասնում են հոգեւոր եւ մշակութային կապերի դարավոր պատմության խորքերը։ Երեւի Աթենքում կստորագրվի Ռուսաստանի եւ Հունաստանի քաղաքական մեծ պայմանագիր, ասաց Ա. Կոզիրեւը։ Սնարկ

Չուբայսը նույնպես հետաձգեց իր այցը

Ռուսաստանի փոխվարչապետ Անատոլի Չուբայսը հետաձգել է հունիսի 29-ին Լոնդոն կատարելիք այցը, որի ընթացքում նախատեսվում էր Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Ջոն Մեյջորի հետ բանակցել Ռուսաստանում սեփականաշնորհմանն աջակցելու հիմնադրամի ստեղծման շուրջը։ Ինչպես ԻՖ-ին հայտնեց փոխվարչապետի մամուլի քարտուղար Արկադի Եվստաֆեւը, այցը վերջին պահին հետաձգվել է այն պատճառով, որ երկու կողմերը չէին հասցրել «հանդիպման տեխնիկական կողմերը վերջնամշակել» այցի նախապատրաստմանը հատկացված անչափ սեղմ ժամկետների պատճառով։ Ա. Եվստաֆեւը նշեց, որ հանդիպումը տեղի կունենա, հենց որ լուծվեն «տեխնիկական կողմերը»։ ԻՖ

ԱՓՃ-ն մեղադրում է Քլինթոնի վարչակազմին

Ռուսաստանի ազգային փրկության ընդդիմադիր ճակատի (ԱՓՃ) քաղխորհուրդը Բաղդադին ամերիկյան ռազմանավերի հասցրած հրթիռային հարվածը գնահատել է որպես «ԱՄՆ-ի չհրահրված ագրեսիա Իրաքի դեմ»։ Հունիսի 28-ին տարածված հայտարարության մեջ նշվում է, որ այդ ձեռնարկումը, «Սոմալիում ԱՄՆ-ի ռազմական ուժի չհիմնավորված գործադրումը, ՄԱԿ-ի քողի տակ Հարավսլավիա ուղղակի զինված ներխուժման նախապատրաստումը վկայում են, որ Քլինթոնի վարչակազմը որպես արտաքին քաղաքական նպատակներին հասնելու միջոց մտադիր է օգտագործել միջազգային ահաբեկչությունը»։ Այս կապակցությամբ ԱՓՃ-ն գտնում է, որ ԱՄՆ-ի այդ կուրսը պետք է հատուկ քննության առարկա դառնա Ռուսաստանի ԳԽ-ում եւ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում։ ԱՓՃ քաղխորհուրդը Ռուսաստանի ԳԽ նախագահությանը խնդրել է հերթական նստաշրջանում քննարկել Իրաքի դեմ ուղղված պատժամիջոցներին Ռուսաստանի մասնակցությունը դադարեցնելու եւ այդ երկրի հետ առեւտրատնտեսական հարաբերությունները, այդ թվում զինամթերքի մատակարարումները վերականգնելու հարցը։ ԻՖ

Գեներալը հրահանգում է նոր ընտրություններ

Նիգերիայի զինվորական ղեկավար գեներալ Իբրահիմ Բաբանգիդան հրահանգեց անցկացնել նոր ընտրություններ, որոնք փոխարինելու են հունիսի 12-ին կայացած քվեարկությունները։ Գեներալը կայացած այդ ընտրությունների գլխավոր 2 թեկնածուներին՝ Աբիոլային եւ Թոֆային արգելեց մասնակցել նոր ընտրություններին, հրահանգելով 50-ի բարձրացնել ընտրվելու նվազագույն տարիքը։ Հիշեցնենք, որ Աբիոլան քվեարկողների մեծ մասի ձայները հավաքել էր արդեն, երբ գեներալը թույլ չտվեց հրապարակել արդյունքները։ ■

digitised by A.R.A.R.@

Ալեքսանդր Ռուցկոյը կողմ է նավատորմի ռուսականացմանը

Դաշնակցային Ռուսաստանի փոխնախագահ Ալեքսանդր Ռուցկոյը պահանջում է հուլիսի 1-ից Սեւծովյան նավատորմի բոլոր նավերի վրա Անդրեեւյան դրոշներ պարզելու նավատորմի շտաբի սպայական ժողովի կոչը: Այդ մասին ասվում է Ռուսաստանի փոխնախագահի հեռագրում, որը երկուշաբթի օրն ուղարկվեց Ղրիմի Գերագույն խորհրդի ղեկավարությանը, Սեւծովյան նավատորմի հրամանատարությանն ու անձնակազմին: Ալեքսանդր Ռուցկոյը համոզված է, որ «չի կարելի թույլ տալ Ռուսաստանից Ղրիմի անջատում, Սեւծովյան նավատորմի բաժանում, ինչպես նաեւ եղբայր սլավոն ժողովուրդների միջեւ թշնամանքի բորբոքում»: Ռուցկոյը հեռագրով Սեւծովյան նավատորմի ծովակալներին, սպաներին, ավագներին եւ նավաստիներին, Ռուսաստանի, Ուկրաինայի եւ Ղրիմի Հանրապետության քաղաքացիներին կոչ է անում հնարավոր [illegible] ինչ անել նավատորմի միասնությունը պահպանելու համար: ԻՖ

Տաջիկստանի վիճակը կկայունանա 1995 թ.

Տաջիկստանի իրադրությունը լիովին կկայունանա այն բանից հետո, երբ հանրապետությունում կանցկացվեն նոր խորհրդարանի ընտրություններ, հայրենիք կվերադառնան փախստականները, իսկ հասարակությունը «կընդունի այնպիսի քաղաքական կատեգորիա, ինչպիսին է ներելու ունակությունը», ԻՖ-ին հայտարարեց հանրապետության արտգործնախարար Ռաշիդ Ալիմովը: Նրա կարծիքով, դա կարող է տեղի ունենալ «1995 թ. ոչ շուտ, քանի որ ըստ երեւույթին միայն այդ ժամանակ պատրաստ կլինի Տաջիկստանի նոր սահմանադրությունը»: Նա նաեւ ընդգծեց, որ հասարակությանը պետք է ոչ միայն լավ հիմնական օրենք, այլեւ նա պետք է հաղթահարի քաղաքացիական պատերազմի առաջացրած ներքին պառակտումը: Անդրադառնալով տաջիկա-աֆղանական [illegible] սահմանում տիրող իրադրությանը, [illegible] Ալիմովը նշեց, որ իրենք չեն կարող չարձագանքել վերջերս հաճախակի դարձած սադրիչ քայլերին: Նախարարն այն կարծիքն հայտնեց, որ սահմանային ուղեկալների վրա կատարվող հարձակումները, սահմանն ապօրինաբար անցնելու կանոնավոր փորձերը եւ զենքի մաքսանենգությունը կատարում են Աֆղանստանի կառավարությանը չենթարկվող խմբավորումները: ԻՖ

Ռուսաստանի ֆինանսների նախարարությունը լավատես է

Ռուսաստանի ֆինանսների նախարարության փորձագետները կանխատեսում են [illegible] այս տարվա երրորդ եռամսյակում երկրի ֆինանսական դրության մասին, որի համաձայն վիճակը կարող է բարելավվել եւ արժեզրկման ինդեքսը կարող է իջնել ամսական 15 տոկոսից: Կանխատեսման համաձայն, հուլիսի կեսե[illegible] կենտրոնական բանկի [illegible] կա[illegible] մոտավորապես 150-160 տոկոսի, մոտենալով շուկայական մակարդակին: Դոլարի նկատմամբ ռուբլու փոխարժեքը, նշվում է կանխատեսման մեջ, թեւակոխել է կայունացման փուլ եւ հավանաբար կմնա 1 դոլարի դիմաց 1100 ռուբլու մակարդակի վրա: Փորձագետների կարծիքով, մինչեւ տարեվերջ շուկայում սպասվում են վալյուտայի խոշոր դրամներ: Նկատվում է դեպի արտասահմանյան կապիտալի արտահոսքի նվազման միտում: Ֆինանսների նախարարության փորձագետները գտնում են, որ բյուջեի պակասորդը կարելի է պահել ազգային համախառն արդյունքի 10 տոկոսի մակարդակի վրա, դրա ֆինանսավորման համար սահմանաչափ ավելացնելով արժեթղթերի թողարկումը: Ինչպես սպասվում է, բյուջեի արժեզրկման դեմ պայքարն ուժեղացնելու միջոցառումների մասին Ռուսաստանի նախագահի հրամանագրին համապատասխան, դա կլինի դժվար, բայց իրատեսական գործ եւ կիրականացվի ավելի լավ, քան առաջին կիսամյակում: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Մշակույթ

«Նախնյաց մրմունջներ»

Անցած շաբաթ օրը մինչ Ազգային օպերայի եւ բալետի թատրոնի դահլիճում հեռուստատեսության սիմֆոնիկ նվագախումբը Օհան Դուրյանի ղեկավարությամբ կատարում էր Բրամսի թիվ 3 եւ 4 Սիմֆոնիաները, միեւնույն ժամին հարակից [illegible] սրահում անցկացվում էր հիշյալ խորագրով համերգ: Բեմում դարձյալ երիտասարդներ էին, Կոմիտասի անվան երաժշտանոցի տարբեր կուրսերի ուսանողներ: Իսկ ավելի ուրախալի՝ ելույթ էին ունենում ուսումնական նույն կրթօջախի ժողովրդական նվագարանների ամբիոնի վարիչ Արզաս Ոսկանյանի ղեկավարած հայ երգեցողության դասարանի սաները:

Երաժշտասեր հանրությանը լավ հայտնի այս կոմպոզիտոր-երգիչը տարիներ շարունակ դասավանդելով կոնսերվատորիայում, ունեցել է բազմաթիվ աշակերտներ ու նրանց մեջ այսօր արդեն հայտնի շատ անուններ. Մարգարիտ Շահինյան, Թովմաս Պողոսյան, Սուսաննա Սաֆարյան, Էդուարդ Դարբինյան եւ շատ ուրիշներ: Սիրելով հայ ժողովրդական երգը, բացահայտելով դրա՝ առաջին հայացքից պարզ, բայց իրականում խորն ու բարդ հյուսվածքի մեջ, նա իր բացահայտած նրբություններն անմնացորդ հաղորդում է աշակերտներին: Իսկ վերջիններս ուշ թե շուտ վարձահատույց են լինում իրենց ուսուցչին, ինչպես դա եղավ այդ օրը, երբ նրանք ներկայացրին հայ երգն իր անխառն դրսեւորումների մեջ: Գրում եմ «անխառն»՝ նկատի ունենալով ամենեւին էլ ոչ միայն դրանց ակապելլա՝ առանց նվագակցության հնչեղությունը, այլ հարազատությունը հայ գեղջկական երգին եւ դրա ժողովրդական կատարման ավանդույթներին:

Ներկայացված համարները, սակայն, սովորական համերգային կատարումներ չէին, այլ իրենց միասնության մեջ կազմում էին յուրատեսակ թատերականացված երգ-ներկայացում (բեմադրող ռեժիսոր Գայանե Բաբելյան): Բեմը զարդարված էր դեկորատիվ-կիրառական արվեստի նմուշներով՝ սափորներ, թասեր: Երգիչ-երգչուհիները բեմ էին դուրս գալիս ազգային գեղջուկ տարազներով՝ իրենց մեներգերով եւ զուգերգերով ստեղծելով մեր նախնյաց կյանքի կենդանի պատկերներ, առանձին պատառիկներ: Եվ հոսում էր երգը՝ այնքան բնական, այնքան անկեղծ: Հայտագրում հիմնականում արեւմտահայ տարածքի երաժշտությունն էր, Միհրան Թումաճյանի հավաքած երգերից: Այսօրյա կատարումը մի համեստ փորձ էր լրացնելու այն բացը, որ այսօր նկատվում է մեր արվեստում: Վերջին տարիներին հիմնականում հնչում են մեր գուսանների ստեղծագործությունները, նրանց հեղինակային երաժշտությունը եւ որոշակի հեռացում է նկատվում գեղջկական երգից, դրա նախաստեղծ արմատներից: Այս ուղղությամբ տարիներ շարունակ աշխատանք էր տանում կոնսերվատորիայի ժողովրդական երաժշտության ամբիոնը (վարիչ Ալինա Փահլեւանյան)՝ հավաքելով հայ գեղջկական, ժողովրդական երգը, ստեղծելով համապատասխան ձայնադարան: Այսօր դժբախտաբար դադարել է (հուսանք, թե ժամանակավորապես) այդ ընթացքը: Խնդիրը գոնե եղածը նոր սերնդին, ուսանողներին փոխանցելն է, արհեստավարժ մակարդակով դրանք մեր բեմից հնչեցնելը: Համերգին ներկա եղողները առաջինն էին, որ Մոկաց Միրզայի պատմությունը լսեցին ամբողջությամբ: Այն տեւեց ուղիղ 15 րոպե: Իր թավշյա գեղեցիկ ձայնով այն կատարեց 4-րդ կուրսի ուսանող Մուշեղ Հարությունյանը:

Երգը վերականգնված էր Արզաս Ոսկանյանի կողմից: Նա, որ նաեւ օրվա ծրագրի հեղինակն էր, նշեց, որ դժվարությունը հնչած կտորները երաժշտականորեն միմյանց կապելն էր: Ապա ավելացրեց. «Վստահ եմ, որ այս երգը կձայնագրվի եւ կմնի կյանքում»: Երգիչը ծրագրել է առաջիկայում նույն դահլիճում բեմադրել իր եռապատում-օպերան «Նարեկացու աղոթքը, Քուչակի սերը, Սեւակի լույսը» վերնագրով: Համերգի ավարտին մեզ հետաքրքրեց ունկնդիրներից Հովհաննես Բադալյանի կարծիքը: Ահա թե ինչ ասաց նա. «Ուսանողների կատարումը լավ էր այնքանով, որ մոտ էր հայ ժողովրդական երգին, պարզ էր, անպաճույճ»:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

Ուշադրություն. նոր ցուցահանդես

Հունիսի 23-ին «Արվեստ» ամսագրի խմբագրատանը բացվեց կիրառական արվեստի ցուցահանդես: Ռադիոյի եւ հեռուստատեսության խմբագիր Ծովինար Դանախյանի անձնական նախաձեռնության եւ որոնումների արդյունք էր այն: Անշուշտ, որքան էլ մեծ լիներ Դանախյանի նվիրումը, ցուցահանդեսը չէր կայանա առանց Քրիստոնեա-դեմոկրատական միության, «Արեգ» ձեռներեցների միության, «Արվեստ» ամսագրի աջակցության եւ հովանավորության, որոնց հասցեին երախտագիտության բազում խոսքեր հնչեցին: Մեծաթիվ երկրպագուները երկար չէին լքում շքեղ գոբելենների, փոքրածավալ կարպետների, խեցեգործության, ասեղնագործության բազմաթիվ նմուշների համար նեղլիկ այս դահլիճը:

Արվեստի ավանդական ձեւերի եւ նյութի կողքին աչքի էին ընկնում նաեւ նորույթները, ինչպես օրինակ, ձկան ոսկորներից պատրաստված նրբին բնապատկերները (հեղինակ Զուլիետա Շահնազարյան): Այցելուները երկար կանգնում էին Մարիամ Միրզոյանի գոբելենների, Անահիտ Շահբազյանի ասեղնագործ սկիհերի, Գեւորգ Զիլանյանի փայտե քանդակազարդ ժամացույցների առջեւ: Մեծ հիացմունքի արժանացավ Արինա Աբովյանի «Խաչքար» գոբելենը: Հարուստ էր ցուցահանդեսի հատկապես ասեղնագործության բաժինը: Մեր իրականության անծանոթ դիտողի մտքով երբեք չի անցնի, թե ինչ ծանր պայմաններում, ցուրտ սենյակում, գուցե մոմի բոցով լույսի տակ հեղինակներն արարել են այս հրաշալի գործերը:

Ցուցահանդեսն առաջին փորձն էր, բազմաթիվ տաղանդավոր ստեղծագործողներ, կիրառական արվեստի այլեւայլ ճյուղեր դուրս մնացին նրա շրջանակներից: Հուսանք, որ նախաձեռնողների եւ կազմակերպիչների եռանդը կհերիքի նորանոր ցուցահանդեսների համար, որոնք կդառնան ավանդական:

ՕԼԵՍՅԱ ԳՅՈՒՐՋՅԱՆ

[illegible]

Անկարգախոս մտազբաղություն

◆ «Հաց մի քաշիր» կարգախոսը կարելի է փոխարինել «հաց մի գնիր»-ով:

◆ Մարդը գերեզմանատան պահակ է, որի հիշողության մեջ շատ մեռելներ են թաղված:

◆ Եթե «կովկասյան տունը» կառուցվի, հարց կառաջանա, թե մեզ՝ հայերիս ո՞ր հարկն են տալու:

◆ Ընդդիմության մեջ հայտնված կուսակցություններն այնքան ազնիվ են իրենց [illegible], որ մարդ ափսոսում է նրանց զրկել այդ ազնվությունից:

◆ Ավելի ջերմեռանդ քաղաքական գործիչ չկա, քան կինը, որ զրկված է սիրված լինելու հավանականությունից:

◆ Թատերական հրապարակի վայրը ճիշտ էր ընտրված, որովհետեւ նրա հետագա վերանվանումները՝ Ազատության, Անկախության, նույնպես թատերային էին:

◆ Մարդ կա մտավորական է, մարդ էլ մտավորական:

— որին կարգի բերեց ՎԱՐԴԺԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԸ

Առօրեական զրույցներ

◆ Խանութում երկու կին զրուցում էին:

- Հացը [illegible] է, բրինձը՝ վարդագույն, [illegible] շաքարավազը՝ կանաչ,- ասում էր մեկը:

- Ոչ, [illegible] սխալվում ես, շաքարավազն է վարդագույն, բրինձը՝ կանաչ,- առարկում էր մյուսը:

- Ինչ ես ասում, ես իմ աչքով եմ տեսել, որ բրինձը վարդագույն է, իսկ շաքարավազը՝ կանաչ,- պնդում էր մյուսը:

Այդ ծիածանագույն մթերքների առեղծվածն ինձ ստիպեց դիմել նրանց:

Շատ կներեք, սիրելի տիկնայք, այդ ինչ տարօրինակ գույներ ունեն ձեր տեսած հացը, բրինձն ու շաքարավազը:

Իմ տարակուսանքը փարատվեց շատ հեշտությամբ:

Պարզվեց, որ խոսքը... կտրոնների մասին էր:

◆ - Ես նկատել եմ, որ իմ բոլոր ծանոթներն ու ընկերներն այս տարի սարսափելի նիհարել են:

- Ես էլ նկատել եմ, որ բոլոր պատշգամբները սարսափելի չաղացել են:

- Ճիշտ են ասել, որ բնության մեջ ամեն ինչ հավասարակշռված է:

ԱՐԱ ՎԱՐՈՒՆՔ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՍԻԼՎԻՈ ԲԵՌԼՈՒՍԿՈՆԻՆ «ՄԻԼԱՆԻ» ԵՎ ԻՐ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ֆուտբոլային հանրահայտ «Միլան» ակումբի նախագահ Սիլվիո Բեռլուսկոնին արտասովոր անձնավորություն է: Հյուսիսային Իտալիայի գլխավոր քաղաք Միլանում նրա ակումբը համարում են «ժողովրդի թիմ», ի տարբերություն նույն քաղաքի «Ինտեր» ակումբի, որը համարվում է «բուրժուազիայի եւ մտավորականության ակումբ» եւ որը «Միլանի» ախոյանն է: Բեռլուսկոնիի շքեղ առանձնատանը պահպանվում է իտալական նկարչության լավագույն մասնավոր հավաքածուներից մեկը, որը պարունակում է վենետիկցի 18-րդ դարի հայտնի նկարիչ Կանալետտոյի բազմաթիվ կտավներ: Սիլվիո Բեռլուսկոնին գործարար աշխարհում իսկական կայսրություն է հիմնել: Նրան են պատկանում շուրջ 30 հազար աշխատակից ունեցող «Ֆինինվեստ» ֆիրման՝ ավելի քան 100 մլրդ ֆրանկ դրամաշրջանառությամբ եւ հանրախանութների ցանցով, ֆինանսական եւ ապահովագրական «Մեդիոլանում» ընկերությունը, «Պուբլիտալիա» գովազդային ֆիրման, մամուլի եւ հրատարակչական «Մոնդադորի» խումբը, կինեմատոգրաֆիական եւ հանդիսային ընկերությունների «Մանցոնի»-թատրոնը, «Միացյալ արվեստագետները», «Միլան» ակումբը: Վերջինիս նախագահն է արդեն վեցուկես տարի:

Օրերս ֆրանսիական «Ֆիգարո» թերթին տված հարցազրույցում Բեռլուսկոնին խոստովանեց, որ «Միլան» ակումբը եվրոպայի գավաթի եզրափակիչ մրցախաղին մասնակցել է իր համար ոչ լավագույն պայմաններում: Թիմն անցկացրել է շատ ծանր մրցաշրջան, որը հագեցած էր ինչպես երկրի առաջնության, այնպես էլ չեմպիոնների լիգայի բազմաթիվ հանդիպումներով: Երկար ժամանակ թիմն անցկացնում էր շաբաթական երկու խաղ: Այդ լարվածությունը հոգնեցնում էր ֆուտբոլիստներին: Դրան գումարվեցին խաղացողների բազմաթիվ վնասվածքները: Այսպես, Մյունխենի խաղից ընդամենը 12 օր առաջ ուսի վնասվածք ստացավ Մալդինին, իսկ մայիսի 16-ին «Ռոմայի» հետ անցկացված խաղից առաջ «Միլանի» օտարերկրացի 6 խաղացողներից վնասվածքներ չէին ստացել միայն վան Բաստենը եւ Ռեյկարդը: Ահա թե ինչու Բեռլուսկոնին խաղերից առաջ ժամանակավորապես օգտագործում է «Միլանի» կազմը նորացնելու եւ ամրապնդելու համար: Նրա կարծիքով, միջազգային բարձր մակարդակ ունեցող ակումբում պետք է լինեն առնվազն 24-25 հզոր պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլիստներ: Ֆուտբոլում հաջողության հասնելու համար միայն դրամը բավական չէ: Կարեւոր է նաեւ բախտ ունենալ,- գտնում է Բեռլուսկոնին: Նա հարգում է Մարսելի «Օլիմպիկին»: Սակայն չնայած եվրոպայի չեմպիոնների գավաթի խաղերում մարսելցիներից կրած երկու պարտություններին, նա «Միլան» ակումբը համարում է աշխարհի ամենաուժեղ թիմը: Ստորեւ որոշ կրճատումներով ներկայացնում ենք «Ֆիգարո» թերթի հարցազրույցը Բեռլուսկոնիի հետ:

- Սան Սիրո մարզադաշտում մարսելցիների հետ ոչ ոքի խաղալուց հետո էր, որ Պապենը Ձեզ հմայեց: Հիմա գո՞հ եք նրա խաղից:

- Չնայած վնասվածքներին, Ժան-Պիեռը հաջող մրցաշրջան անցկացրեց: Առհասարակ արտասահմանյան որեւէ ակումբում խաղալ սկսելը դյուրին գործ չէ: Բայց Ժան-Պիեռ Պապենը մեր խաղաոճին արագորեն հարմարվեց: Նա շատ համարձակ է, հաճախ ռիսկի է դիմում, տիպիկ ռմբարկու է: Մենք նման հարձակվողի կարիք էինք զգում: Ինչ վերաբերում է այս կամ այն խաղին նրա մասնակցությանը, դա կախված է միայն ու միայն մարզիչ Ֆաբիո Կապելլոյից:

- Ա. Կոստայի եւ Ֆ. Օրիգիի «Միլանի ցիկլոնը» գրքում գրված է, որ Ձեր «Միլանի» նախագահ դառնալը ժամանակին որոշ խլրտումներ եւ դժգոհություններ է հարուցել: Դա ճի՞շտ է արդյոք:

- Այո: Թերեւս ոմանք չկարողացան հանդուրժել իմ հասարակ ծագումը. իմ հայրը «ընդամենը» բանկի ծառայող էր: Բայց գլխավոր պատճառն այն էր, որ ես նորարարական մտքեր ունեի ֆուտբոլի հարցում, որը մինչ այդ պահպանողական էր, ուներ քարացած համակարգ եւ հանրության պաշտամունքի առարկան էր: Մինչդեռ ամենավաղ մանկությունից ես կյանքս առանց ֆուտբոլի չեմ պատկերացրել:

- Ի՞նչ եք հիշում այդ ժամանակներից:

- Հիշում եմ, թե ինչպես էի վիճում դասընկերներիս հետ, կիրակնօրյա պատարագները, թե ինչպես մորս հետ թխվածք էի գնում եւ հորս ձեռքը բռնած հասնում Սան Սիրո մարզադաշտ: Տոմսարկղի մոտ իմ տարիքից փոքր էի ձեւանում, որպեսզի կարողանայինք երկուսով մեկ տոմս գնել:

- Որքա՞ն ժամանակ եք նվիրում «Միլանին»:

- Անցյալում ես ակումբին անչափ շատ ժամանակ էի հատկացնում: Նախագահության առաջին մրցաշրջանների ժամանակ մշտապես ներկա էի լինում խաղացողներին վստահություն ներշնչելու եւ ոգեւորելու համար: Հիմա ֆուտբոլիստներն աճել եւ հասունացել են, եւ ճառերը տհաճություն կպատճառեին նրանց: Մեկ ծեծխեղդումը, հեռախոսազանգը, մեկ-երկու խոսքը կարող են բավարար լինել: Միայն ժամանակ առ ժամանակ ես գնում եմ ֆուտբոլիստների հետ նախաճաշելու կամ մրցախաղի նախօրեին ներկա եմ լինում մարզումներին: Չէ որ նրանք պրոֆեսիոնալներ են:

- Ինչպիսի՞ հարաբերություններ ունեք թիմի ղեկավարների հետ:

- Երեկոները ես զանգահարում եմ մարզիչ Ֆաբիո Կապելլոյին եւ տնօրեն Ադրիանո Գալլիանիին, որոնց մենք բոլորս շատ ենք պարտական: Նրանք ինձ տեղեկացնում են այս կամ այն խաղացողի առաջընթացի, մյուսի առողջական վիճակի մասին: Այդ զրույցներն ինձ հանգստացնում են օրվա լարված աշխատանքից հետո եւ ամրապնդում «Միլանի» նախագահ մնալու եւ թիմի խաղերից յուրաքանչյուրն իսկական տոնի ու հանդիսության վերածելու իմ կամքը:

- Կկարողանայի՞ք արդյոք թողնել ակումբը:

- Դա անչափ մեծ չարիք կլիներ, որը ես չէի ցանկանա նույնիսկ թշնամիներիս: Ես ակումբը կթողնեի լոկ այն դեպքում, երբ զգայի, որ վնասում եմ թիմին: Կամ էլ կենսաթոշակի անցնելու դեպքում: Եվ, բնականաբար, արժանի փոխարինող գտնելուց հետո:

Պատր.
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵԿ[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

Ոլորտ

Քրդերի գրոհները եւ քառսը խափանում են նավթամուղի նախագիծը

Նյու Յորք, 29 հունիս: Թուրքական դեսպանատների, զբոսաշրջիկային եւ տնտեսական օբյեկտների վրա քրդերի գրոհները, ինչպես նաեւ Ադրբեջանում տիրող քաղաքական քաոսը խարխլում են Ասիայից Եվրոպա ձգվող միջմայրցամաքային առաջատար վառելիքային մայրուղու գլխավոր օղակը դառնալու Թուրքիայի հույսերը, հաղորդում է «Փայնենշըլ Թայմզ» թերթը: Միջին Ասիայից եւ Ադրբեջանից Թուրքիա ձգվող նավթամուղների ու գազամուղների այդ վիթխարի նախագիծը «Խազար» անվանումն է ստացել ի պատիվ այն ծովի ափերի, որոնց բուրերն ու ադրբեջանցիները համարում են իրենց նախնիները, հաղորդում է թերթը:

Այս ամիս նավթային խոշոր ընկերությունների միջազգային կոնցեռը ստիպված եղավ հետաձգել Թուրքիայում նախատեսված աշխատանքները դադարեցնել Վանա լճի շրջանում բուրքական նավթավերամշակման համալիրի վրա քրդի պարտիզանների գրոհից հետո: Սակայն նավթային ֆիրմաների էլ ավելի մեծ մտահոգություն է պատճառում նախագծի էլիբեյի «Խազար» նախագծի իրականացման գլխավոր երաշխավորի բուրքանեւ վարչակարգի ճակատագիրը: «Օյլգրամ նյուզը» նշում է, որ պայմանագիրը, որի համաձայն Արեւմուտքը Ադրբեջանին արդեն 70 մլն դոլլար է վճարել, պետք է դեռ վավերացվի Ադրբեջանի խորհրդարանում, որտեղ արեւմտամետ ուժերի դիրքերն օրեցօր թուլանում են:

Սնարք

Մոսկվա

Ռուցկոյը քննադատում է Ռուսաստանի դիրքորոշումը

Ռուսաստանի փոխնախագահ Ալեքսանդր Ռուցկոյը որպես «միակողմանի ռազմական գործողություն» գնահատեց ԱՄՆ կողմից Բաղդադին հասցված հրթիռային հարվածը: Հունիսի 28-ին Մոսկվայում հրապարակված հայտարարության մեջ Ռուցկոյի անձնական ծառայությունը հայտարարեց այն հանգամանքը, որ ԱՄՆ-ը վկայակոչում է ՄԱԿ-ի կանոնադրության թիվ 31 հոդվածը, քանի որ «առաջինը` բացակայում էր ԱՄՆ անկախության եւ տարածքային ամբողջականության սպառնալիք եւ երկրորդ, Վաշինգտոնը հարկավոր էր ձեռնարկել առանց միջազգային համայնքի, մասնավորապես, ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի համաձայնության»: Փոխնախագահն ափսոսանք հայտնեց, որ Ռուսաստանի արտգործնախարարությունն առաջիններից մեկը հավանություն տվեց Վաշինգտոնի հակաօրինական գործողություններին»: «Հերթական անգամ Ռուսաստանը ոչ միայն անտեսում է ազգային շահերը, այլ նաեւ հրաժարվում բարոյականության սկզբունքներից արտաքին քաղաքականության մեջ», նշեց Ալեքսանդր Ռուցկոյը: Ռուսաստանի փոխնախագահի կարծիքով, ԱՄՆ-ի նման գործողությունները «կարող են քայքայել «միջազգային անվտանգության ամբողջ համակարգը»: ԻՖ

«ԲԱՍԵՆ» ֆիրման ընդունում է ածխաթթվի CO գազով զոդողների եւ փականագործների
Զանգահարել 24-66-09
ժ. 9.00-18.00

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

Երբ ուզում էք թռչել Ալմա Աթա կամ այնտեղ առաքել բեռներ, երբ մտադրվել եք Ալմա Աթայով մեկնել Չինաստան, Վիետնամ, Հնդկաստան եւ Միջին ու Հարավարեւելյան Ասիայի այլ շրջաններ, չմտածեք:

Հունիսի 24-ից «ԶՎԱՐԹՆՈՑ» օդանավակայանից Հայաստանի «ՊՐՈՄԵԹԵՒՍ» ունիվերսալ բորսան, Երեւանի «ԷՐԵԲՈՒՆԻ» ֆիրմային տնտհաշվարկային առեւտրական միավորումը Ղազախստանի եւ Հայաստանի ավիատորների աջակցությամբ ՏՈՒ-154 ինքնաթիռով կազմակերպում են կանոնավոր ամենօրյա ուղերթեր (հմ. 19024):

Տոմսերը վաճառվում են Երեւանի օդային հաղորդակցությունների կենտրոնական գործակալության բոլոր տոմսարկղերում:

«ՆՈՐՈՒԹՅՈՒՆ ՍԵՐՎԻՍ»

տուրիստական ֆիրման առաջարկում է անհատական եւ խմբային նոր արտասահմանյան շրջագայություններ

Լիբանան	7 օր	(Երեւան-Բեյրութ-Երեւան)
Հարավային Կորեա	6 օր	(Երեւան-Սեուլ-Երեւան)
Հորդանան	7 օր	(Երեւան-Ամման-Երեւան)
Սիրիա	7 օր	(Երեւան-Ամման-Հալեպ-Երեւան)
Հունաստան	4 օր	(Երեւան-Սալոնիկ-Երեւան)
Իտալիա	4 օր	(Երեւան-Վենետիկ-Երեւան)

✔ Բոլոր ուղերթները կատարվում են «Ռուսական ավիագծեր» ավիաընկերության հարմարավետ օդանավերով:
✔ Ելքի փաստաթղթերի եւ մուտքի այցագրերի ձեւակերպումը ամենասեղմ ժամկետներում:
✔ Խմբային զբոսաշրջիկներին զեղչ է արվում:
✔ Շրջագայության արժեքի մեջ մտնում են ինքնաթիռի տոմսը, հյուրանոցում կացը, սնունդը, ուղեւորի ապահովության անվճար փոխադրումը, օդանավակայանում դիմավորումը եւ հրաժեշտը:

Տեղեկություններ պայմանների եւ թռիչքի օրերի մասին կարելի է իմանալ 52 43 51 հեռախոսահամարով
Ֆիրմայի հասցեն. Երեւան, Իսահակյան 28, 3-րդ հարկ

OK English OK

Անգլերենի ինտենսիվ դասընթացներ
Սովորեցնում ենք ԽՈՍԵԼ, ԿԱՐԴԱԼ, ԳՐԵԼ
Դասերը առավոտյան, ցերեկը, երեկոյան
Նաեւ թարգմանություններ անգլերենից եւ անգլերեն
Հեռախոս 27-38-64, 26-70-23, 34-79-38

Հայտարարություն

Վաճառվում են 2 եւ 3 սենյականոց բնակարաններ Մերձմոսկովայում (Մոսկվայից 9 կմ հեռու), նոր շենքում:

Հեռախոս (095) 2974388, 2973111

Անշարժ գույքի եւ արժեթղթերի հայկական բորսա:

Հեռախոս 25.27.89 25.46.67

NORINVEST

«ՆՈՐԻՆՎԵՍՏ» ԻՆՎԵՍՏԻՑԻՈՆ ՖԻՆԱՆՍԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ձեզ համար շահավետ պայմաններով առաջարկում է

կոմպյուտերային տեխնիկայի ու գյուղատնտեսության հետ կապված մի շարք նոր նախագծեր:

Մենք հրավիրում ենք ինչպես մեր մշտական ինվեստորներին, այնպես էլ նոր մասնակիցներին:

ԴՈՒՔ ՉԵՔ ԱՓՍՈՍԻ, ՈՐ ՎՍՏԱՀԵԼ ԵՔ ՄԵԶ

Մեր հասցեն նույնն է
Աբովյան 14, 100 սենյակ: հեռախոս 56-19-31

«ԱՐՄԵՆԻԱ» ասոցիացիան

կազմակերպում է կոմերցիոն չվերթներ

ԵՐԵՎԱՆ-ՔԻՇՆԵՎ-ԵՐԵՎԱՆ երթուղով
կազմակերպում է նաեւ Բուլղարիա եւ Ռումինիա տուրիստական ուղերթներ
-Գները շուկայականից 20% ցածր
Հարմարավետությունն ապահովված է
Երեւան, Անի հյուրանոց 306 սենյակ: Հեռ. 52.92.57, 594.306:

Լուրերի Հոսք

Սոբչակը դատապարտում է էստոնական օրենքը

Օտարերկրացիների մասին էստոնիայի խորհրդարանի ընդունած օրենքն ավելի խիստ է, քան Հարավաֆրիկյան Հանրապետության օրենսդրությունն ապարտեիդի մասին, գտնում է Սանկտ Պետերբուրգի քաղաքապետ Անատոլի Սոբչակը: ԻՖ-ի թղթակցին տված հարցազրույցում նա հայտարարեց, որ «Ռուսաստանը պետք է Եվրոպայի խորհրդին դիմի էստոնիային խորհրդից հեռացնելու պահանջով»: «Եթե Ռուսաստանը հասնի դրան, ապա օտարերկրացիների մասին օրենքը չեղյալ կհայտարարվի», ասաց Սոբչակը: ԻՖ

ԱՊՀ կոմիտեի նիստ Մինսկում

Հուլիսի 1-ին Մինսկում տեղի կունենա ԱՊՀ համակարգիչ խորհրդակցական կոմիտեի երկրորդ նիստը: Ենթադրվում է, որ այն կանցնի դրա ղեկավար Ռուսաստանի փոխվարչապետ Ալեքսանդր Շոխինի նախագահությամբ: Փոխվարչապետները պետք է մշակեն հուլիսի 16-ին նախատեսված բարձր մակարդակի հերթական հանդիպման օրակարգի նախագիծը, ինչպես նաեւ համաձայնեցնեն ԱՊՀ շրջանակներում Տնտեսական դաշինքի ստեղծման պայմանագրի նախագծի տեքստը: Նախատեսված է տաժանել այն համաձայնագրերի ցանկը, որոնք ըստ փորձագետների մտահղացման «պետք է Տնտեսական դաշինքը հագեցնեն իրական բովանդակությամբ»: ԻՖ

Պայթյուն Բուրբուլիսի մոտորանավակում

Ֆիննական ծոցում մոտորանավակի պայթյունի հետեւանքով տուժել են Ռուսաստանի նախկին փոխվարչապետ, իսկ այժմ պետքարտուղար Գենադի Բուրբուլիսը եւ նրա 11-ամյա որդին: Պայթյունի հետեւանքով Բուրբուլիսն ընկել է ջուրը: Հայր եւ որդի ողջ են մնացել: Միջադեպի մանրամասնություններն անհայտ են: Չհաստատված տվյալների համաձայն, Բուրբուլիսին փրկել են դեպքի վայր հասած սահմանապահները: Իրավապահ մարմինների մասնագետները հետաքննում են մոտորանավակի պայթյունի պատճառները: ԻՖ

Գազի խնդիր Վրաստանում

Եկող տարվանից Վրաստանում նախատեսվում է գործողության մեջ մտցնել գազի հաշվիչներ, որոնք «Վրացգազ» դեպարտամենտի նախագահի կարծիքով, թույլ կտան զգալի չափով կրճատել գազի ծախսը բնակչության սեկտորում, ինչը կազմում է հանրապետության ամբողջ գազօգտագործման մոտ մեկ երրորդը: Համանման արդյունքներ ձեռք են բերվել արտադրության մեջ, որտեղ արդեն հաշվիչները գործում են: Բնական գազը կազմում է երկրի էներգաբալանսի 62 տոկոսը: Թուրքմենիայից կատարվող ներկա առաքումները` օրական 10 մլն խմ ծավալով, թույլ են տալիս ծայրը ծայրին հասցնել միայն ամռան ամիսներին: Ձմռանն էլեկտրաէներգիայի արտադրության, ջեռուցման, տաք ջրի մատակարարման ապահովման համար ծախսվում է մոտ 20 մլն խմ գազ: Պետությունների լրացուցիչ աղբյուրներ գտնելը դժվարանում է նրանով, որ Վրաստանը գազի գումարի պարտք ունի այդ ստրատեգիական հումքն ունեցող մի քանի երկրների: ՆՏ

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
«Apple» Macintosh համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ սարքավորումների հեղինակ ՊԱՒԷԼ ԳԱԼԼԱՅԵԱՆ

digitised by A.R.A.R.@